

Châng thlan: *Thupuan 12:7.*

Zirlaite tân

Hriat tûr: Indona ropui tia kan sawi ðin hi lei leh vân pum
pui huapa sual leh ða indona a ni tih an hria ang.

Hriatthiam tûr: An chhêl vêla thil awmte-ah leh anmahni
nun ngeiah pawh sual leh ða inbeihna a awm reng a ni
tih an hrethiam ang.

Tih tûr: Thil ða lote laka hnehna an chan theih nân Krista
chu LALPA a ni tih an pawm ang.

Thupui ðhen:

I. Hriat tûr: Indona ropuiin kan khawvêl a nghawng dân

A. Setana thlêmnaa Evi leh Adama-te tlûkna khân
engtiang takin nge lei leh a chhûnga thil awmte
enkawltu an nihna kawngah nghawng a neih?

B. Setana chu he khawvêl lal a lo ni ta tih hi eng nge a
awmzia? (*Joh. 12:31*).

**II. Hriatthiam tûr: Sual sipaite chu a taka awm ngei an
ni**

A. Kristiante chu chinghne zînga berâmno awm ang
emaw, drakon ðihbaiawm tak hmachhawn mêk
hmeichhia ang emaw-a sawina hian Setana
thiltihtheihna chu nangma chakna mai chuan i
hmachhawn zo dâwn lo va ni tih engtin nge a hriattîr
che?

B. Pathian laka Setana helna leh, a hnu-a mihringte suala
an lo tlûk ve leh tâkna te khân eng thilte nge a thlen?

III. Tih tûr: Pathian hmangaihna dân chu zâwmin

A. Krista'n hnehna a chan tawh kha thlîr la, engtiangin
nge chu hnehna chu i nî tin nunah khân a taka i lo
chan ve theih ve theih ang?

B. Sualna nei lo mihring thinlungah leh khawvêl sawisêl
bo-ah meuh pawh sualna chu a lo lût thei a nih tih kan
hriatna hian chhia leh ða hriatna hmang thei mihringte

hnêna Pathianin duhthlan theihna a pêkna chhan eng nge min hrilh le?

KHAIKHÂWMNA: Thil siam ðha famkima سوالنا a lo luh theih dân kha kan hrethiam thei tak tak kher lo a ni mai thei a; mahse Isua Krista thihna leh thawhleahna avâng khân Pathian chuan kan tân hnehna a lo chang tawh a. Krista'n amah inhlâna tlanna a siam chu pawm mai tûra sâwm kan ni a, chu chauh chuan سوال thiltihtheihna-in min beihna lak aţang hian min chhanhim thei a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

Rahbi 1-na: Chawkpêr rawh

Bible châng thlêr bing tûr: *Thupuan 12:7.*

Thlarau nun ðhanna atâna thil pawimawh: Vânah chuan indona a lo chhuak a; mahse Kraws-a a thihna hmanng khân Krista chuan سوال thiltihtheihna chu a lo tukzal tawh a, hnehtu niin a lo tholeh ta bawk (*Thupuan 5:9*). Chu thisen zârah vêk chuan Pathian mite pawhin Setana leh a tirhkohte chu an hneh ve leh ta bawk a ni (*Thupuan 12:11*).

Zirtêrtête Pual: Mi tin hi thlarau lama indonaah chuan kan tel ðeuh a; tu mah râlbâng bik an awm lo. Indona han tih hian kan rilru-ah indo dân chi hrang hrang a lo lang mai thei a. Hmânlai mite rilru-ah chuan râltuam famkima inthuan sipai te, sakawr te, thlal te, leh fei te pawh a lang ang. Tûnlai hunah erawh chuan tank (thêrlhâm râl tu thei) te, laipui te, rifle (entêr nân, AK 47, M 16, leh a dangte) te, leh neuclear bomb te kan mitthlaah a awm ve thung ang. Indona a chhuak a nih chuan nunna chân an awm a, mahni in leh lo tlan chhiatsan eng emaw zât an awm a, thil tam tak tihchhiat a ni bawk ðhîn. Indona chuan leilung hmêlmang tidanglamin, nunna tam tak a lâksak mai bâkah, mihringte nun chhûngrilah nghawng ðha lo tak tak, hêng - khâkna te, huatna te, leh phuba lâk duhna te hi a hnutchhiat ðhîn bawk a ni.

Indona zawng zawng tih theih deuh thaw-ah hian thu inchuh eng emaw tak a awm zêl a. Chutianga an thu inchuh leh an buaina bul ni bawk chu ramri chungchâng te, ei-bâr zawnna leh sum leh pai deh chhuah kawnga chan tha zâwk nih duhna te, mahni hnam zia dah chungnun tumna te, leh mahni ram leh hnam pâwngpaw tan hlurna te a ni thîn tâlŋpui. Vâna indona hi chu Thupuan ziaktu-in a sawi ang hian lei râlthum hmanga beih ni ve lo mah se, indona nasa lo leh hlauhawm lo chu a ni chuang bik hauh lo. Thlarau lama indona a ni a, thil tha leh tha lo, thil dik leh dik lo chungchânga inbeih tawna a ni a. An thu inchuh ber chu Pathian dân chungchâng a ni. Setana chu kan unaute dâwta hêktu a ni mai lo va, Pathian meuh hêktu pawh a ni bawk. Pathian dân chu thlei bik nei leh Pathian inlulinna hmanrua mai ni âwmin a sawi a. Chuvângin chu thil chu lei leh vân pum pui huap inbeihna a ni a, mihringte thinlungah hian chinfel ngei a ùl ta a ni. Setana chuan bumna te, thil a nihna ang tak ni lova sawifiahna te, fak derna thu te, innawr luihna te, chhiatna te, leh hmanraw chhe dang eng eng emaw a hman laiin, Krista'n râlthum a thlan ve thung erawh chu hmangaihna – mahni inhlanna a ni.

Rahbi 2-na: Zawng chhuak rawh

Zirtirtûte Pual: Tûn kârah hian indona ropui lo chhuah tan dân kan zir a. Hetia kan zir hian Krista chuan sual sipaite lakah kan tân hnehna pawimawh tak a lo chang tawh a ni tih chu kan sawi uar tum ber a ni a. Setana'n he khawvêl hi la tirâlthi chhunzawm zêl tho mah se, Krista chuan Kraws-a inhlâna tlanna a siam hmang khân a lo hneh daih tawh a ni.

ZIR ZÂUNA

I. Vâna indona (Thupuan 12:7-13)

Tha famkima siam lei leh vâna sualna lo luh mai theih dân hi kan hre fiah kîlh kêlh thei lo a ni mai thei a, chu mai

chu ni lovin, sual ti ɽantu pawh tu dang ni lovin mi ɽha famkim bawk an lo ni leh zêl mai te hi hriatthiam a har hle mai: a awmzia chu vânah Setana'n bul a ɽan a, a hnu-ah mihringte nêh a ti chhunzawm leh bawk tihna a ni. Chutiang chu ni mah se, Pathian chuan chhia leh ɽha hriatna nei mihringte chu zalên taka an duhthlanna hmang thei tûrin a siam tho tih erawh kan hria a. Setana chu ama duh thu ngeiin Pathian lakah a hel a, Adama pawhin ama duh thu ngeiin Pathian hmangaihna dân chu a zâwm lo lui ta sak bawk a ni.

Thupuan 12:7-9 hian buaina lo chhuahna bul chu a sawi a, chu buaina chu vâna inɽan niin kan khawvêl pawh hi a rawng kâng kai ve a. Chumi achin chu kan khawvêl hi sual leh ɽha inbeihna hmunah a lo chang ta a a ni (*Thupuan 12:10-13*). Pathian mite chu “chinghne zînga berâmno” (*Luka 10:3*) ang deuh an ni a, sual sipaite hmachhawn tûr chuan an chak tâwk lo hle a ni. Amaherawhchu, hnehna an chang ngei dân a (*Thupuan 12:11*) a chhan pawh vâh aɽanga ramhuai lo hnawtchhuak tawhtu Krista (*Luka 10:18*) chu dik lo taka a ram rawn chuhpuitu Setana hneh tûrin a lo kal a ni.

Sawi ho tûr:

- ❶ Mi tu emaw chuan, “Kei chu *neutral* ka nia, Setana lamah emaw, Isua lamah emaw ka ɽang lo ve ve,” tiin a sawi a. Hetiang ngaih dân hi a dik lohna a awm em?
- ❷ Chinghne zînga berâmno ang (*Luka 10:3*) tih ɽawngkam hian Setana thlêmna do hneh tûra mihringte din theih lohzia engtin nge min hrilh?

II. Suala Setana tlûk dân sawifiah a ni (*Isaia 14:4, 12-15; Ezekielia 28:2, 12-19*)

Isaia 14 leh *Ezekielia 28* te'n an sawi hi Babulon lal leh Tura lal te aia ropui zâwk tu emaw chungchâng thu a ni tih a Chiang hle. Hêng Bible chângte'n an sawi hi mihringte aia ropui leh thiltitheh zâwk tu emaw tlûk chhiat thu a ni a. Chu

an mi sawia chu, “Vârparh Arsi, zîng lam fapa” tih a ni a, King James Version-ah chuan “Lucifera, zîng lam fapa” tih a ni a (*Luka 10:3*). A Hebrai ɣawng chuan *helel ben-shahar* tih a ni (*Isaia 14:12*).

Lucifera chu thil siam zîngah pawh a danglam lâwtlak a, a thianghlimin mahni hmasialna rêng nei lo mi a ni ɣîn nghe nghe. ɤha famkima siam a nih avângin a fing a, a mâwi a, a thil tih kawng hrang hrangah sawisêl bo a ni ɣîn bawk (thil siam zînga mi a ni ve tih hi hria ila). *Ezekiela 28:13*-a kan hmuh dânin a chênna hmun pawh Pathian huan, Eden-ah a ni a. Grik ɣawnga Thuthlung Hlui an lehlin, Septuagint (*LXX*) an tihah chuan he ɣawngkam, “Pathian huan, Eden-ah i chêng” tih hi “Pathianin a dahna che Paradis mâwi leh ropui takah i chêng” tia dah a ni (a ziaktu’n a duh dân a lehlin chawp a ni). Mizo ɣawnga (Sap ɣawngah pawh a ni tho) “Paradis” tih hi Grik thumal *paradeisos*, tih aɣanga lâk chhâwn a ni a, a awmzia chu “malsâwnna dawwna hmun” tihna a ni (*Luka 23:43; 2 Kor. 12:4; Thupuan 2:7 te nêh khaihkhin la*).

Pathian tlâng thianghlimah chuan Lucifer-a hian thil siam dang zawng zawngte pawhin an chan phâk loh dinhmun sâng ber a luah ɣîn a, thil hlû leh hausakna tinrêngin amah chu an hual vêl bawk. *Ezekiela 28:14* thu-in a sawi dân hi chuan Lucifera chu mei vâm ang hiala êng lung zîngah a lêng vêl ɣîn niin a lang. “Lêng vêl” tih ɣawngkam hi (Heb., *hithhallakta*) Joba chanchinah khân kan hmu bawk a, Setana chuan leia a vah vêlna aɣanga [vâna] lo kal niin a insawi a nih kha (*Joba 1:7*). Joba lehkhabu aɣanga kan hmuh dânin Setana chuan he leia hotu ber ni angin a lo insawi ve ngawt mai a. Amaherawhchu, a chapo êm avângin a dinhmun ropui tak chu a hmang sual ta a (a hnêna thiltihtheihna Pathianin a pêk chu a thluakah a lût a, chu chuan a thilung a tibawhlhlawh ta a); a nihna dik tak aia sâng zâwk niin a inhre ɣan ta tlat mai a ni. Finna tikhawlo (Heb., *shihhat hokmah; Ezek. 28:17*) tih ɣawngkam hian Lucifera chuan a finna leh hriatna te chu

thil tha lo tih nân a hmang a, thil sual a lo tih phah ta tih a kâwk.

Thupuan 12:7 leh *Ezekiela 28:15, 16, 17*-te hian vâh ațanga Setana paihthlâk a nih dân an sawi a. Kan khawvêlah hian a rawn chhuk a, Evi leh Adama te kut ațangin lei chung a thuneitu nihna chu a chhuhsak a. Tichuan, Setana chu he khawvêl lal a lo ni ta a (*Joh. 12:31; 14:30; leh 16:11; Joba 1:6, 7; 2:1, 2*). Mahse Pathian chuan mihringte chu anmahni awm awma awm zui mai tûrin a thlahthlam mai chuang lo. An hnênah chuan chhandamna chanchin tha a puang nghâl a. Mihringte chu ramhuai lamah ni lovin, Pathian lamah zâwk țang tûr an ni. Pathian chuan Setana leh hmeichhe thlah kal zêl ațanga lo piang tûr (Isua Krista) inkârah inhmêlmâkna a thlentîr ta a (*Gen. 3:15*). Hei tak hi lei leh vâh pum huap sual leh tha inkâra inbeihna awma kan beisei ber tûr chu a ni ta a ni.

Ngaihtuah Teh: Eng vângin nge Isaia leh Ezekiel a te'n an sawi hi mihringte aia chungnung zâwk tu emaw a nih a, Babulon lal leh Tura lal tia a sawi pawh hi chu pa entîrna atâna sawi mai chu a nih zâwk le?

Rahbi 3-na: Nunpui rawh

Zirtîrtûte Pual: Setana tlûkna leh, a hnu-a Evi leh Adama te nupa tlûk ve lehna te pawh kha duhthlanna hman dik loh vânga thleng a ni a. Tûn kâr zirlaiin min zirtîr hi mahni nun theuha hmang thei tûra i class member-te i fuih rual khân, kan chhia leh tha hriatna te hi duhthlanna dik tak hmanna atân a pawimawh a ni tih uar takin i sawi nghâl dâwn nia.

Ngaihtuah zui tûr/a taka hman zui nghâl tûr thilte:

① Suala tlu tawh mihringte hian zalên taka mahni duh ang thlan theihna chu kan la nei chhonzawm reng tho a ni tih

- hria ila. Chuti a nih chuan, engtin nge chu thilpêk hlu tak mai chu a tha thei ang berin i hman theih ang?
- ② Setana helna chhan bulpui ber leh chu a helna lo lan chhuah dân te kha en ila, châkna te, dinhmun sâng taka awm duhna te, îtsîkna te, leh ngaihtuahna thianghlim lo te pawh hi engtin nge mihringte (ringtute pawh huam vekin) nunah a lo lan chhuah thin?
 - ③ Engtiangin nge zâwi zâwia Setana lo hel chhoh zêl dân kha Kristaa kan rinna kan bânsan tial tial thin dân nên hian a inan viau le?
 - ④ Engtin nge keini Kristiante hian Setana'n min bum a tum dân leh min tihchhiat vek a tum dân te chu kan lo hriat fiah theih ang a? Chutih rualin, chumi hriatna chuan min tihzâm chuan miah loh theih baw k ang?
 - ⑤ Engtin nge tân kârah hian nangmah mai ni lovin, i bul vêla awmte pawh Setana thlêmnate do hneh thei tûrin i puih theih ang?

Tih tûr: I class member-te kha Evi leh Adama te tlûkna nghawng chuan mihring zawng zawng zawng hi a fan chhuak vek a ni tih a lanna sawi tûrin sâwm ang che.

Rahbi 4-na: Siam rawh

Zirtirtute Pual: I class member-te kha zalên taka duhthlanna an siamin (chu duhthlanna chu dik takin emaw, dik lo takin emaw an hmang a ni mai thei a) nghawng a neihte ngaituah lêt leh tûrin hrilh la. Chu zalênna chuan mawhpurhna a keng tel ngâl baw k a. *Talent* ropui tak eng emaw an neih avânga chapona rilru put mai a hlauhawmzia pawh ngaihtuah tûrin hrilh baw k la. Chutiang kârah chuan engtin nge Pathianin *talent* min pête hi keimahni min vaw chhetu a nih hlauh theih le?

Zirlai 2-na Zirlai Kaihtawi

January 9, 2016

Châng thlan: *Genesis 3:15, 21.*

Zirlaite tân

Hriat tûr: Bible-in mihringte suala an tlûk tâk thu a sawina kha hriat nawn leh tûr a ni.

Hriatthiam tûr: Kristaa Pathian hausakna ren rual loh tâwmpuitu an ni chu lâwm nachâng an hria ang.

Tih tûr: Khawvêla tawrhna chi hrang hrang thleng mêk hi a lo ziaawm theih nân thâ an thawh ve ang.

Thupui Then:

I. Hriat tûr: Kristaa siamtharlehna famkim chu

- A.** Evi leh Adama te'n thingrah ei phal loh an eiin a entîrte kha eng nge ni?
- B.** Setana thlêmnaa an lo tlûk tâk avângin Evi leh Adama te khân Pathian nêna an inlaichînna chu an lo tichat ta a. Chu an thiltihin nghawng tha lo dang a neihte chu eng nge ni?
- C.** Tûna kan hmuh theih khawvêl hian engtiang takin nge a tûra Pathianin thil a siamte kha a lantîr?
- D.** *Genesis 3:15* thu hi eng vângin nge chanchin tha a nih le?

II. Hriatthiam tûr: Bumna leh siamtharlehna thiltitheihn

- A.** Eng vângin nge bumna thiltitheihna te, thlêmnaa tlûk luh chungchâng, leh chumiin nghawng a neihte (entîr nân, damlohna leh thihna) hi hriat a pawimawh viau?
- B.** Engtiangin nge Krista inhlanna khân mihringte nêna an inlaichînna chhe tawh chu a siamthat leh tâk?
- C.** Thil siamte enkawl chungchângah hian, Krista chuan an sualte a ngaidam tawh a, Pathian hausakna tâwmpuitute-ah a siam ta a ni tih inhriatna aţanga thlamuanna lo chang tawhtute hnênah eng mawhphurhna a pêk?

III. Tih tûr: Inlaichînna siamthat leh tawh chu chang ve-in

- A. Eng kawngahte nge Pathian chuan i nun dâna a thu âwih ve tûrin a duh che?
- B. Tute chhông emaw chuan thihna an tâwk a, chu mite hnênah chuan thlamuanna thu engtin nge i sawi ang?

KHAIKHÂWMNA: Kristaah chuan Pathian hausakna rochuntute kan ni a. Chu rochan thil chu a famkima kan chan hmâ chuan Pathian thil siamte chên thei tûra hamthamna pêk kan ni a, kan chhehvêla thil awmte enkawltu nihna dinhmun pawimawh tak pêk kan ni bawk a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

Rahbi 1-na: Chawkpêh rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Genesis 3:15.*

Thlarau nun thanna atâna thil pawimawh: Pathian chuan rûl leh hmeichhe inkâra indona a awm dâwn tâk thu chu puangin, chhandamna ruahman pawh chua puangzâr nghâl bawk a, chu chuan kan zavaia tân beiseina a rawn thlen ta a ni.

Zirtirtûte Pual: I class member-te kha chhandamna tih awmzia an lo hriatthiam dân theuhte sawi tûrin sâwm la. Hun in nei te a nih pheh chuan piantharna an lo chan tawh dân te sawitîr hlawm bawk ang che.

Ngaihtuah Teh: Pathian chuan Setana chu hmêlma a ni tih a puang tawh tho chungin, mi tam tak chuan Pathian zâwk hi hmêlma enin an en tlat mai thîn a. Hei hi eng vâng nge ni?

Rahbi 2-na: Zawng chhuak rawh

Zirtirtûte Pual: Tûn kârah “tlûkna” tia an sawi mai thîn (Evi leh Adama te suala an tlûkna kha) chungchâng kan zir dâwn a. Chu tlûkna-in a nghawng lungchhiatthlâk tak mai leh hmâ taka Pathian rawn inrawlh nghâl vat dân pawh kan en bawk ang. Kan khawvêl hi buaiin chîrî hle mah se, Pathian tlanna ruahman chu kan dinhmun ngaia dah lêt leh kan nih theih nân a fel tâwk êm êm tho a ni tih kan hmu dâwn a ni.

ZIR ZÂUNA

I. Khawvêlah سوالنا a lo lût (*Genesis 3:1-7*)

Pathianin ei lo tûra a hrilh thingrah chu Evi'n a ei a, a pasal Adama pawhin a ei ve leh zêl tâkah khân سوال chu kan khawvêlah hian a lo lût ta a (*Gen. 2:16, 17*). Chumiina a nghawng chu thihna te, buaina te, tawrhna te, natna te, damlohna te, leh beidawna te a ni.

Genesis 3:1-7 in a sawi ber hi chu theirah ei thu hla mai a ni lo va. Evi nêna an inçhân tawn dânah hian Setana khân Pathian nungchang chu dik lo taka chhuahin, mahni thu duh leh inlulung tak angin a sawi bawk a ni tih a lang. Theirah chu an ei a nih chuan an thih ngei tûr thu Pathianin a hrilh pawh chu, “in thi lo tawp ang” tiin chaltlâi takin a chhâng a (*Gen. 3:4*). Evi leh Adama te chu amah (Pathian) ang an nih ve Pathianin a hlau ni âwmin a sawi bawk; mahse a nihna takah chuan *Genesis 1:26*-a kan hmuh angin mihringte chu Pathian anpui leh amah ang taka siam an ni sa reng tawh zâwk a ni. Chuvângin, kan nu leh pa hmasa berte khân Pathian chuan amah ang an lo nih ve a hlau ni âwma Setana'n a sawi khân thu dik lo a sawi a ni tih an hre nghâl mai tûr a nia leh.

Hemi ÷uma thil thlengah hian hian bumna nihphung dik tak chu kan hmu a. Bumna tih chuan mi tu emaw, ÷awngkam kawih her tawh, her danglam, belhchhah, leh chhawk then tawh chu a âwih zâwk avânga amah pawhin a hriat ve reng ngaihthah tûra bumthlûk tihna a kâwk a. Chutianga bum a nih tawh avâng chuan awmze nei lovin thil a ti ta mai ÷hîn a ni. Entîr nân, Evi khân chhia leh a ÷ha hriatna thing rah chu mitla tak leh ei atân pawh îtawm tak niin a hmu ta tlat mai a (*Gen. 3:6*). A nihna takah chuan kha thingrah chauh kha ni lovin, huana thing zawng zawng kha a zavaiin mit la tak leh ei mi vek a ni zâwk si a (*Gen. 2:9*). Setana thlêmnaah chuan an tlu ta nge nge a, chu chuan Pathianin an mamawh ang ei tûr a pe thei a ni tih leh Pathian a nihna ngei pawh chu an rin ngam tak tak lo a ni tih a tilang.

Ngaihtuah Teh: Thlêmna do hautakzia hi ngaihtuah la. Engtin nge bumna a ni tih pawh kan hriat rengte hian min hneh lâk mai loh nân kan invên tlat theih ang le?

II. Tlûkna-in a nghawngte (*Genesis 3:16–19*)

Genesis 3:16–19-ah hian suala an tlûk tâk avângna Evi leh Adama te chungna thil thleng tûr Pathianin a sawite chu kan hmu a. A hmasa berin, Evi chuan harsa leh hrehawm nasa tak tuarin nau a hring ang a. Tin, a duhzâwng chu a pasal lam a ni tawh ang a, ani chuan a chungah thu a nei dâwn bawk a ni (*Gen 3:16*).

Adama pawh a thuâwihlohna avângin lei hi ânychhe dawngin a awm ta a, a dam chhûng zawng zawngin hahtikhûlin ei tûr thawh chhuah nân hna a thawh a ngai tawh dâwn a. Adama (a hming hi Hebrai tawnga “lei” tihna, *adamah* tih nêna a inzawm a) chu lei aţanga lâk chhuah a nih avângin leiah bawk a kîr leh dâwn a ni (*Gen. 3:19*). Hetiang hi thil thleng thei a ni tih chu Pathian chuan a lo hrilh lâwk vek tawh a, “[Thingrah chu] i ei chuan, i ei nî la la-in i thi ngei tûr a ni,” tiin a sawi a nih kha (*Gen. 2:17*).

Suala mihringte an tlûk hnu-a hremna thu a puanate khân Setana chauh hi amah Pathian ngeiin ânychhia a lawh awmchhun chu a ni (*Gen. 3:14*) tih hriat a pawimawh khawp mai. Evi leh Adama te hnênah kha chuan ânychhe ngialngan tak lawh a ni ve lo. Entûr nân, Adama chungchâng bikah chuan “ânychhia” tih thumal hi lei kâwk chauha hman a ni a (*Gen. 3:17*; Heb., *’arurah*), a thuâwihlohna avângin lei hi ânychhe dawng a ni dâwn tihna a ni. Chuvângin he laiah hi chuan Evi leh Adama te chungna hremna thu Pathianin a puante kha ânychhia ang ni lovin, anmahni siam tţat nâna Pathian inrawlhna ang zâwka ngaih a fuh zâwk ang, suala an tlûk tawh hnu-a a rawn biak leh theih nâna a thil tih a nih hmêl.

Sawi ho tûr: Rim taka hna thawh ngai tawh tûr kha Adama tân malsâwmna nge ni ânychhia zâwk? In chhânna chu a

hnuaiia Ellen G. White-i thusawi êng ațang hian sawi ho teh u. “Rim tak leh hah taka nun hmang tawh tûr an nihna pawh chu hmangaihna avânga tih a ni a. Thil sual a tih avânga thununna chelek chu ni tho mah se, châkna leh îtna laka anmahni vênna tûr a ni pah nghâl a, mahni inthununna an neih theih nâna tih a ni bawk. Sualin a tihchhiat tawh leh tihnam tawh ațanga mihringte khai chhuah leh theihna tûr atâna Pathian thil ruahman ropui tak a ni.”—*Thlahtubulte leh Zâwlneite*, p. 43.

III. Chhandamna ruahman chu puan a ni ta (*Genesis 3:15, 21*)

Genesis 3:15 hi chanchin ța hmasa ber (Grik, *protoevangelium*) tia sawi thin a ni a. Rûl thil tih chu sawisêlin Pathian chuan Setana chu mihringte ținan ni lovin, an hmêlma zâwk a nih thu a puang a (*Gen. 3:15*). He lai thu hian Setana hneha titlâwmtu tûr Krista chu a lo la kal tûr thu a puang a. Chu mai chu ni lovin, châng 21-ah hian Pathian chuan Evi leh Adama te chu savun kawrfual a siamsak a, a hâktîr thu kan hmu bawk a ni.

Hmeichhe thlah lo piang tûra tiam (*3:15*) leh sual thâwina atâna ran an talh, a vun pawh an saruak khuh nâna an hman tâk te (*3:21*) khân Krista a kâwk ve ve a. Ani chu “Pathian Berâm No, khawvêl sual kalpuitu tûr” a ni a (*Joh. 1:29*), a felna chu ringtu tinte felnaah ruat a ni dâwn a ni.

Ngaihtuah Teh: Mihringte suala an tlûk dân te, sual thlêmna do hautakzia te, leh a nghawng râpthlâk tak te hian engtiangin nge tlanna ruahmanna Pathianin a puan kha chanchin ța angin min hmuhtîr le?

Rahbi 3-na: Nunpui rawh

Zirtîrtûte Pual: Indona ropuiin kan khawvêl a rawn luhchilh ve tâk thu inziahna Bible chângte kan chhiar chho dâwn a.

Chutia kan chhiar lai chuan sualna chuan mi a bum theihzia kan rilru-a kan hriat reng a pawimawh a; tin, keimahni ngei pawh hi kan lo inbum reng theihzia inen lêt fo kan ngai bawk a ni (*1 Joh. 1:8, 9*).

Ngaihtuah zui tûr/a taka hman zui nghâl tûr thilte:

- ① Engtin nge Pathian thil siam ðha tak takte hi a ðhatna kan chen chhunzawm theih ang? Engtiang kawngte-in nge kan khawvêl hian a tîra Pathian thil siam kha a ðhatzia a la lantîr zui zêl?
- ② Engvângin nge mihringte hian thihna hi kan la hlauh êm êm reng le? Chu chuan mihringte siam an nih chhan eng nge a hrilh che?
- ③ Engtiangin nge Evi leh Adama-te ang bawk khân kan thil tih dik lovah insawithiam kan tum ðhin?
- ④ Engtin nge mihringte hian enkawltu rintlâk tak angin thil siamte hi an enkawl theih ang? Tûn kêr chhûng hian thil siamte i duat a ni tih a lanna tûrin eng thil nge tih theih i neih?
- ⑤ Thihna hi sualin a nghâwng râphtlâk takte zînga pakhat a ni a. An hmangaih tâkin a thihsan avânga lungngai êm êm chhûngkuate thlamuanna tûrin eng thil nge tih theih i neih?

Rahbi 4-na: Siam rawh

Zirtîrtûte Pual: Tûnlai khawvêlah hian kan chhehvêla awm thing leh mau leh ramsa te hi humhalha enkawl a ðûl zual tak meuh meuh tawh a. I class member-te kha kan chheh vêla thil awmte duat taka enkawl theih dân tûr kawngte sawipui ang che, entîr nân, bawhlhlahw a bâwmah chauh paih tih ang te hi. In kohhran khân lusûn chhûngte in thlamuan theih dân tûr leh, a mamawhte hnêna soal ngaihdamna leh tisa damna in thlentîr theih dân tûr pawh sawi ho bawk ang che u.

Zirlai 3-na Zirlai Kaihtawi

January 16, 2016

Châng thlan: *Genesis 28:15.*

Zirlaite tân

Hriat tûr: Pathian chuan a ruahmannate pawmtu apiang chu awmpui a tiam vek a ni tih an hria ang.

Hriatthiam tûr: Kan nihna lairil taka inphûm rû thil tha lo hi rin loh nachâng an hria ang.

Tih tûr: An mihringpuite leh Pathian ngei nên pawha an inlaichînna chhe tawh chu an siam tha leh ang a, an inrem leh bawk ang.

Thupui Then:

I. Hriat tûr: Indona ropui chuan mahni pianpui unaute ngei pawh a zuah bik chuang lo

A. Kaina leh Abela te chanchina kan hmuh ang hian Pathian chibai bûkna hi kan hun tawng theuha inremlohna thlentu a nihna eng nge ni?

B. Adama hnêna, “Khawiah nge i awm?” (*Gen. 3:9*) tih zawhna leh Kaina hnêna, “Khawiah nge i unaupa Abela a awm?” (*Gen. 4:9*) tih zawhna te hian Pathian chungchâng eng nge min hrihl?

C. Pathianin tui a lêt-tûr chhan *Genesis 6:5, 6*, leh 11-a kan hmuh hi ngun takin ngaihtuah la, hei hian mihringte thilunga سوالin hmun a khuar ngheh tawhzia engtin nge a lantîr?

D. Engtiangin nge Jakoba leh Esauva te nun khân indona ropui thupui hi an lan chhuahtîr?

II. Hriatthiam tûr: Thil tha lo chuan mihringte-ah thûk takin zung a kaih tawh

A. Evi leh Adama te'n an fapa Abela an phûm laia an rilru nat dân tûr kha han suangtuah teh.

B. Engtin nge tuilêt chanchin hian thil tha lo chu mihringte thilnung aţanga lo chhuak a ni tih hrethiam thei tûrin mi a ţanpui?

III. Tih tûr: Damna leh inremlehna thlentu ni ang che

- A. Sualin keima nuna nghawng a neihte tiziaawm deuh tûr hian eng nge tih theih ka neih?
- B. Mi dangte pawh Pathian nêna an inrem leh theih nân engtin nge ka ãanpui theih ang?

KHAIKHÂWMNA: Ringtute chuan mihringte سوالنا leh inlaichinna chhe tawha khat khawvêlah hian Pathian kaihhraina leh malsâwmna an chang ngei a ni tih an inhria a. Hêngte hmang hian Pathian chuan amah ringtu zawng zawngte chu chhandam vek a tum dâwn a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

Rahbi 1-na: Chawkpûr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Genesis 28:15.*

Thlarau nun ãanna atâna thil pawimawh: Indona ropui chu mihringte inlaichinnaah te a rawn inlan ãîn a, vânduaithlâk takin a châng chuan pianpui unaute ngei pawh a cho tuah hial ãîn. A lehlamah Pathian chuan a chhandamna ruahman chu a khawngaihna avângin ringtu tinte nunah a lan chhuahtîr ve tho thung a, damna leh inremlehna a thlentîr ãîn a ni.

Zirtirtute Pual: Kaina chuan ama nau ngei a that a, Bible-a tualthattu kan hmuh hmasak ber a ni nghe nghe. Nova hunlaia mite kha suahsualna khurah a tâl lût thûk tial tial a, Pathian meuh pawhin a dawh theih tâk ngang loh avângin anmahni tihboral vek nân tuilêt a tîr ta a nih kha. Jakoba chuan amah ringhlel miah lotu a û Esauva chu an chhûngkaw ro khâwmtu zâwk nih a duh avângin a bum a, chುವâng chuan chhûlkhat chhuak ngei ni si kha an inmihran Chiang ta hle a ni. Chutih lain an pû Abrahama thuâwihna erawh chu thlalêr ram ro takah khân tui thianghlim vawt tak ang a ni ve thung a, suala tlu tawh mihringte chu a lalram khua leh tui an nih leh theih nâna Pathian hna a thawh dân pholangtu ãha tak a lo ni ta a ni. A enga pawh chu lo ni se, a khawngaihna avângin he سوال leh ãha inbeihnaah hian hnehna kan chang vek thei a nih tih i ring ngam ang u.

Rahbi 2-na: Zawng chhuak rawh

Zirtîrtûte Pual: Tûn kara chhiar atâna Bible châng kan thlan chhuahte hi ngun takin ngaihtuah la, tichuan hêng thawnthute hi an wawi khat chhiarna anga an chhiar theih nân i class member-te kha hrilh ang che. Adama'n thlâna a fapa a phûm dâwn lai vêla a rilru nat tûrza leh Josepha'n amah tiduhdah êm êmtu a unaute a ngaihdam dâwn lai vêl te kha suangtuah thiam tûrin pui la. Anmahni ngeiin an tawn ang emaw, an hmêlhriat tute'n emaw an tawn anga an chan theih nân pui baw ang che.

ZIR ZÂUNA

I. Indona ropui chuan unau kârah inhuatna a piantîr avângin chhûngkaw hmasa berah chuan thihna a thleng ta (*Genesis 4:1-15; 45:4-11*)

Evi chuan a fa hrin hmasak ber Kaina kha Pathianin a lo tiam tawh Tlantu tûr chu a ni emaw a ti a (*Gen. 4:1*). Kaina tih hming hi Hebrai tawnga “tlan tûrin” tihna thumal atanga lo kal a ni a (Hebrai thumal, *qanah* tih hian chutianga tlântu tûr chu Pathian a ni tih a kâwk nghâl; *Exod. 15:16 leh Sam 74:2 te hi en la*). Evi khân Pathian tanpuinaa fapa hring ta a nihzia pawh a hre chiang hle a. Chutiang a nih avâng chuan Kaina kha Pathianin pêk a lo tiam tawh tlantu chu a nih theih mai a ring pawh kha a âwm lo hran lo (*Gen. 3:15*). Beiseina a va nei sâng tehrêng êm! Mahse tlantu tûr emaw an tih ngei mai chu tualthattu hmasa ber a lo ni ta si a, an rilru pawh a hnual rawih ang chu. Nu leh pate chuan an beisei anga an fate an nun loh hian Evi leh Adama te nupa rilru nat tûrza leh beidawn tûrza kha an hriatthiapui thîn ngei ang.

Hêng indona ropui thupui lo lan chhuahtna thawnthu hrang hranga (tûna mi pawh tel hian) an thu inchuh ber chu Pathian chibai bûk chungchâng a ni zêl a ni: Pathian chu ama'n min hrilh dân angin chibai kan bûk dâwn nge, keimahni duh dân

leh remchân dân angin kan bûk zâwk dâwn? Abela thil tawn aṭanga lang Chiang êm êm mai chu, Pathian duh dân anga nun tum tlattute chuan tihduhdahna leh tawrhna an hmachhawn ngei dâwn tih hi a ni (2 Tim. 3:12).

Khatia a unaupa a thah hnu khân Kaina chuan pawh a tiin, a thiltih avâng khân a inchoh viau pawh kan ring a ni mai thei e. Nimahsela, hemi tum pawh hian a nu leh pate thil beisei chu a tihthlawnsak leh ta tho va, anni chauh ni lovin, a vân Pa ngei pawh a tibeidawng hle bawk. “Khawngaih ngei i nau Abela a awm?” tia Pathianin a zawh pawh khân, a unaupa vêngtu a nih loh thu-in a chhâng ngat a nih kha. Mahse, a unaupa vêngtu chu a ni Chiang mai a. Keini pawh hi kan unaute vêngtu kan ni ve tho a ni tih pawh i hre thar leh ang u.

Abela an chôn a, Kaina pawh tualthattu a lo nih tâk hnu-ah pawh khân Evi leh Adama te chuan beiseina an la nei zui reng tho va. Hmeichhia leh rûl inkâra inhmêlmâkna a awm tûr thu leh, hmeichhe thlahin chuan rûl lû a la tih-thitlin tûr thu Pathianin a hrih chu an fa dang Setha rawn piang leh khân a rin nghehtûr leh ta a (Gen. 5:3). Anmahni tlantû tûr chu a lo piang ngei dâwn a ni tih an hria.

Ngaihtuah Teh: Kan tûnlai hunah hi chuan TV leh chanchin thar puanah te tualthahna a thlen thu hmuh leh chhiar tûr a awm deuh reng tawh a. Chutiang chu ni tho mah se, thihna a lo thlen meuh hi chuan kan thin a ṭhâwng ṭhin tho chu a nih hi. Abela a thiha Evi leh Adama te rilru hrehawm dân tûr kha han sawi ho teh u.

II. Mihringte chu سوالنا khurah an lût thûk tial tial (Genesis 6:1-13)

Tui a lêt chhan chu, “[Mihringte] rilru suangtuahzia rêng rêng chu سوال hlîr” a nih vâng niin Pathian chuan a sawi a (Gen. 6:5). Hebrai ṭawnga thumal pakhat, Genesis 6:5-a

“suahsualna” tiha an lehlin, *ra’ah* tih hian awmze hrang hrang a nei thei a: “mi dangte tihnat tumna sual” tih te, “rilru kâwi” tih te, leh “dân bawhchhiatna” tih te a kâwk thei vek. Tin, “rilru” (Heb., *yatser*) tia an lehlin hian “ngaihtuahna” tih te, “thil eng emaw tih thut duhna” tih te, “rilru-a âwn” tih te a kâwk bawk. Chutiangin, “suangtuahzia” (Hebrai, *machshabahh*) tih pawh hian “ngaih dân” tih te, “thiltum” tih te a huam tel a. (*The Brown-Driver-Briggs Hebrew and English Lexicon* (Peabody, Massachusetts: Hendrickson, 1999 [from 1906 edition], pp. 364, 428, 523, 524 en la). Sual sawina thumal chi hrang hrangte chu he Bible châng pakhatat hian a infûn kim vek emaw tih mai tûr a ni a. Chumi avâng chuan lei hi Pathian mithmuhah a chhe zo vek tawh a, inpâwnngnêknain a khat zo ta bawk a ni (*Gen. 6:11*).

Kan nihna chhûngril berah hian tunge kan nih a, eng nge kan nih chiah tih chu duhthlan tûr pahnih awma kan thlan zâwk hian a tichiang mai thîn: Thlarau Thianghlimin min chênchilh nge ni a, thil tha lo leh sual te’n min zar buai reng zâwk? Kan thiltih hrang hrangte hi chu kan nihna lairil takah eng nge/tu nge kan nih tih lo lan chhuahna mai a ni zâwk a. Pathian rawn inrawlhna chuan Nova hnêna a lo puan tawh ang khân “tisa zawng zawng tâwpna” a thlentîr mai dâwn a (*Gen. 6:13*). Amaherawhchu, khatianga suahsualna-in khawvêl a fan chhuah hneh êm êm kârah pawh khân Nova chuan LALPA mit a tlûng tho a (*Gen. 6:8*), a khawngaihna (Heb., *chen*) pawh a chang ta rêng a ni.

Sawi ho tûr:

- ① Helna leh suahsualna-in khawvêl a fan hneh êm êm lai pawhin Nova chu Pathian lakah a rinawm tlat tho a ni tih hi hria ila. Hei hian sualna leh thil tha lo chu khawvêlah hian a awm tho tho dâwn a ni tih engtin nge min hrilh le?
- ② *Genesis 6:8* hi châng 9 inngahna a ni tih hria la, Nova fel bik êm êmna chhan kha eng nge ni?

III. Abrahamama khân Krista lo lan hun tûr a lo hmu lâwk (*Genesis 22*)

Abrahamama'n amah leh a fapa Isaaka te tlâng chhîp lama an thang hlâna sabengtung nêna lo awm rih tûra a chhiahhlawh tlangvâlte a hrilha a ÷awngkam hman khân (*Gen. 22:5*), amah pawhin a chian bîk chiah loh leh hriat lâwk loh thil eng emaw a thleng thei awm tih a hria a ni tih a tilang a. A thusawi kha hetiang deuh hian a lehlin theih âwm e: “Nangni chu hetah hian sabengtung nêna lo awm rih ula, kei erawh chu he naupang (Isaaka) nêna hian tlâng chhîpah khian kan han chho ang a. Chutah chuan Pathian chibai bûk kan han tum dâwn a, kan lo kîr leh ngei pawh kan beisei bawk,” tiin. Abrahamama hian a fapa Isaaka nêna khân an kîr leh dâwn ngei a ni tih a sawi thei bîk lo niin kan hria nge ni a, a kîr leh ngei dâwn a ni tih a hre Chiang hle zâwkah kan ngai? Chu kan ngaih dân chuan Abrahamama rinna leh Pathianin ti tûra a hrilhthe tih tûrin huaisenna a nei a ni tih eng nge min hrilh le?

Ngaihtuah Teh: Rinna tih leh Chiang taka hriatna tih te hi eng nge a danglamna?

IV. Jakoba leh Esauva, Josefa leh a unaute (*Genesis 28:12-15; 45:4-11.*)

Genesis 28:13-16-ah chuan Pathianin Jakoba thu a thlunpui thu kan hmu a. Pathian chuan Jakoba chu awmpui zêl a tiam a (*Gen. 28:15*). Damlai kawng chhuk chho leh buai tak kan zawhnaah te hian ringtute chu Pathianin min hrui zêl a, a chhandamna ruahman chu tihhlawhtlinpui min tum tlat a ni.

Chutiingin Josefa thawnthu pawh hi Pathianin a mite a awmpuizia tilangtu ÷a tak a ni bawk. Mi rinawm Josefa chu Aigupa ram prime minister-ah a dah ta luah mai a, ÷âm tuar mêk Israel hnam chu a chhanchhuah theih phah nghe nghe a ni. Josefa kaltlanga Pathianin Israel hnam humhim a tumna chu thil eng eng emaw-in a tibahlah ve ÷hîn tho va. Pathianin

awmpui lo ni se chuan an hnam chanchin kha kawng dang daihin a tâwp lo vang tih tu nge sawi thei?

Ngaihtuah Teh: Engtin nge keimahni chanchin theuh hi hlimawm takin a tâwp dâwn a ni tih chiang takin kan hriat theih ang?

Rahbi 3-na: Nunpui rawh

Zirtîrtûte Pual: *Jeremia 17:9* chuan mihring thinlung chu bumhmang chhelailet dêr a nih thu a sawi a. Hei hi thudik a nihzia Nova hunlaia mite-ah khân kan hmu a. I class member-te kha Kaina leh Abela thawnthu te, Nova leh a hunlaia mite chanchin te, Jakoba leh Esauva thawnthu te, leh Josefa leh a naute chanchin ațanga anmahni inenfiah theuh tûrin hrih ang che.

Ngaihtuah zui tûr/a taka hman zui nghâl tûr thilte:

- ① Josefa chanchina thil thleng inthlâk danglam tate khân kan chung a thil ța lo a lo thlen châng leh, chûngte chuan a awh rei viau mai baw si chângte hian engtianga awm tûr nge kan nih tih min hrih? Engtiang kawngte-in nge keimahni nun ngei pawh hi Jakoba te, Esauva te, Josefa te, leh a unaute nun nêh khân a inan viau țin le?
- ② Engtiangin nge Josefa leh a unaute chanchin hian indona ropui chu an târlan a, Pathian chuan a mite a awmpui tlatzia a târlan baw le?

Rahbi 4-na: Siam rawh

Zirtîrtûte Pual: Tûn kêr zirlai hian an nihna lairil taka mihringte an suahsualzia leh Pathianin anmahni tiantu tûr pêk a tiamin beiseina a siamsak chungchâng thu a chhui a. I class member-te kha Israel hnam puipate'n thil an lo tawn tawhte hrethiam thei tûrin pui la, thil engkimah Pathian duh dân zui tumna nei tûrin fuih baw ang che.

Zirlaite tân

Hriat tûr: Pathian chuan awpbettute lak ațanga a mite chhanchhuak tûrin mi hrang hrang a hmang thîn a ni tih an hria ang.

Hriatthiam tûr: Kan ni tin nuna harsatna hrang hrang lo thlengte ațanga Pathian chhanchhuahna kan chang leh thîn hi lâwm nachâng an hria ang.

Tih tûr: Pathian chhandamna chu mi dangte hnêna an rinna hrilh chhâwn ve-na hmangin an lâwm ang.

Thupui Then:

I. Hriat tûr: Pathian chuan a mite a chhanchhuak thîn

- A. Eng ang dinhmunna kan dinin nge 1 Samuela 2:1-10-a Hani ățawngțaina thu hi a awmzia kan hriatthiam theih ber ang?
- B. Samsona kha diklohna eng eng emaw a nei a, mahse chuti chung chuan Pathian tlanna ruahmannaah hian pasalțha pakhat anga chhiar a ni ve tho mai a. A chanchin (*Rorêltûte 14*) ațang hian eng nge zir chhuah theih kan neih?
- C. Sameula fate khân an pa hnung an zui zo lo hle mai a. Hei hian mi mal duhthlanna chungchâng eng nge min hrilh le?

II. Hriatthiam tûr: A chak tûr lama kan ățang hi a ropui hle a ni

- A. Ruihtheihthil lak ațang te, awpbegna lak ațang te, leh kan mi mal dinhmun tiderthâwng thei thil dang eng eng emaw lak ațanga chhanchhuahna hmuh kan tum dân kawng hrang hrangte chu eng nge ni hlawm?
- B. Chutiang lak ațanga hnehna kan chan hnu-a kan awm zui dân chu Hani ățawngțaina nêh hian a inang em?

III. Tih tûr: Mite hian a chak tûr lamah kan ățang a ni tih an hre tûr a ni

- A. Engtiang kawngte-in nge Pathian chhandamnaa kan lâwmzia chu kan vêla awmte hnênah a lan chhuah theih ang?
- B. Engtiangin nge Pathian lama kan ãan avânga chak tûr kan nihzia kan inhriatna chuan mi dangte hnêna kan rinnna kan hrilh chhâwnna kawngah nghawng a neih?

KHAIKHÂWMNA: Rorêltûte bu hian mihringte mangan lai taka Pathianin a rawn ãanpui ãhin dân min hrilh a. Chu chhanchhuahna hna hlenchhuak tûr chuan mi chak lo tê tê, chhandamna mamawh ve thote an hmang ãhin tângpui lehngâl a. Chutiang chuan, indona chu LALPA indona a nihzia a lo lang ãhin a ni.

INZIRTÛR DÂN TÛR

Rahbi 1-na: Chawkpûr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *1 Samuela 2:1.*

Thlarau nun ãhanna atâna thil pawimawh: Rorêltute hunlaia Israel mite chanchin hian keimahni ãheuha Pathian thu kan zawm loh dân leh, chumiina a nghawngte (hmuh theih leh hmuh theih lohte pawh) chu an tilang a. Nimahsela Pathian chuan keimahni kan intihhlamte chu tidamin min chhanchhuak leh ãhin a ni.

Zirtirtûte Pual: Tûn kêr zirlai-ah hian tharum thawhna lam hawi thlenna thawnthute pawh a tel dâwn a: mi tu emaw chu a tualthi dêr mai a ni. I class member-te khân chutiang tharum thawhna râpthlâk tak mai chu Pathian pawh hian enga ti nge maw a thlen a phal rêng rêng le an ti a ni mai thei a. Hetianga tharum thawhna leh thisen chhuahna lo thlengte hi sual leh ãha indona thleng mêkin a ken tel ve rêng a ni tih kan hrethiam tûr a ni a. Chu mai chu ni lovin, i class member-te kha an ni tin nun hman dânah Pathian lama ãang nge an nih a, Setana lamah zâwk tih inenfiah ãheuh tûrin hrilh ang che.

Ngaihtuah Teh: Pathian hian: “He tawrhna hi chu Israel-te’n an inthlen chawp alâwm, chuvâng chuan tuar mai mai rawh se,” tiin sawi ta se la, a âwm ve viau tho lo maw? Keini pawhin hetiang deuh hian mi tute emaw chu anmahni thil tih dik loh avânga tuar ni âwmin kan sawi ve thîn tho a ni lo’m ni?

Rahbi 2-na: Zawng chhuak rawh

Zirtûrtûte Pual: Rorêltûte hunlaia Israel mite chanchinah khân thil palî - 1) kalsualna, (2) awpbeha awmna, 3) anmahni tanpui tûra Pathian an auhna, leh 4) Pathian rawn chêtna te hi inthlâk kual reng thîn a ni tih kan hria em aw? Rorêltûte kha ram dang mite awmbeha awm mêk Israel fate chhanchhuaktu tûra Pathianin a thlante an ni a. Chhanchhuah hna an thawh nân chuan sipai chakna hmanga chêt a ngai thîn bawk. Chutiang chuan indona ropui chu sipai lama jawngkam an hman thîn eng eng emaw hmangin lan chhuahtîr a ni a. He indona ropui thupui ngei mai hian tûnlai mite ngaihtuahna aţanga tharum thawhna râpthlâk tak tak nite kha hmangaihnaa khat Pathianin a thlen a phal chhan hrethiam thei rûrin min pui a ni.

ZIR ZÂUNA

I. Kanaan mite’n Israel mite an hnehchhiah: Rorêltu Debori (Rorêltûte 4)

Ehuda thih hnu chuan Israel mite chuan thil soal an ti leh tan ta a. Chutianga a hnam pum anga an kalsualna chu ram dangte kuta hnehchhiah an tawrhna chuan a rawn zui ve leh ngâl zat bawk a. Chutia hrehawm taka an awm lai chuan anmahni chhanchhuak tûrin Pathian an au va. A tâwpa a tâwpah chuan Pathianin anmahni chhanchhuaktu atân rorêltu tu emaw a rawn tîr leh nge nge thîn a ni.

He thawnthu-ah hian Hazor khaw awptu Kanaan lal Jabina chuan kum 20 chhûng zet mai mangan takin Israel mite a siam a ni tih kan hmu a. A râltuam lah a ţa-in, thîr tawlaîlîr

pawh zakua zet a nei a nei bawk. Hetih lai hi dâr hman hunlai (Bronze Age) ațanga thîr hman an thiam țan tîrh (Iron Age) lai vêl a ni a, chuvângin hêng an râlthuam neihte pawh hi a hunlai chuan a ța leh changkang ber ber a ni ve a ni. Ehuda chu Lapidotha nupui Debori'n a rawn thlâk a, amah hi zâwlnei a ni nghe nghe a. Debori chuan Baraka chu Jabina sipai hotu ber Sisera bei tûra thawk chhuak tûrin a hrilh a. Mahse Baraka chuan thil eng emaw ngiat a nei tlat mai thung a: ama ruala Debori a kal ve dâwn a nih loh chuan Tabor tlângah chuan kal a tum lo.

Tichuan, Tabor tlângah chuan an inkhuainuai ta a, Sisera sipaite chu hnehin an awm ta a ni. Amah Sisera tak erawh chu a sahimna zawngin kê-in a tlân bo daih a, Ken mi Hebera nupui Jaeli puan inah a biru a, hei hian Ken mite leh Kanaan mite khân inlaichînna ța tak an nei a ni tih a tilang bawk âwm e. A tlân luhna puan in neitu Jaeli hian amah phatsanin Pathian lamah a ța san daih tawh a ni tih Sisera hian a hre si lo va. Israel-te Pathian chu Pathian dik tak a ni tih a hmu Chiang ve tawh hle a ni tih a lang.

Jaeli chuan Sisera chu puanin a khuh a, bawnghnute a intîr bawk a. Chutah Jaeli chuan a rûk tê-in puan in khenkilhna leh tuboh chu a la a, a bekbâwrah tak mai chuan a khêng lût ta tawh mai a. Chutia a tih hnu rei vak lovah chuan Baraka chu a lo thleng ve a; mahse thisen luang zûih zînga Sisera ruang lo thal reng mai chu a rawn hmu a, puan in khenkilhna pawh chu a bekah chuan a la bûr ngur bawk a. Tichuan, Jabina chu hnehin a awm ta a ni. Pathianin thu a thlunpui a mite chu mang vek mai thei dinhmunah an ding hman tawh a; tin, amah Pathian ngei pawhin Israel mite chu an sual avânga hrem nân Kanaan mite hnehchhiah an tawrh pawh a phal bawk a ni.

Ngaihtuah Teh: Eng vângin nge Thuthlung Hlui lehkhabu-a inthahna kan hmuhte hi tûnlai huna *genocide* an tih mai, eng

hnam emaw suat mang vek tumna ang chi hi a nih ve lêm loh le?

II. Median-hote'n Israel mite an timangang: Chhanchhuaktu Gideona (Rorêltûte 6)

Rorêltûte 5:31-a kan hmuh angin, Israel ram chu kum 40 chhông zet râlmunga a awm thu kan hmu a, hetianga a awm theihna chhan pakhat chu Jaeli vâng kha a ni. Mahse, *Rorêltûte 6*-ah hi chuan Israel fate'n thil sual an lo tih leh tâk thu kan hmuh leh a. Tûm ÷uma Israel mite awpbetute chu Median-ho an ni ve thung a, an kutah hian kum sarih chhông zet a awmtîr a ni (*6:1*). Hetih chhông hian Israel mite chu pûkah te, khuarkhurûmah te, leh tlâng kârah te an biru zak zak ðhîn a (*6:2*), chutia an tlânchhiat hlân chuan Median-ho chu an kuaah an lo lût a, an ran vulhte leh an thlai chînte chu an rawn tihchhiatsak vek mai ðhîn a ni.

Ni khat chu a mite chhanchhuak tûrin Pathian a rawn che ta a. LALPÂ vântirrhkoh chu Gideona hnênah a rawn inlâr a (*6:11*). Gideona chuan grêp sâwrna khurah buh a lo vaw mêk a, hetianga grêp sâwrna khur khera a vuakna chhan chu Median-hote'n an hmuh loh nân a ni. Chu vântirrhkoh chuan Gideona chu Median-hote lak aţanga Israel fate chhanchhuak tûrin thu a pe a (*6:14*). Mahse Gideona chuan Manasea thlahte zînga hnam rethei ber an nih avâng leh, amah pawh a pa chhôngte zînga naupang ber a nih leh zêl bawk si avângin a lo hnial a. Chutah Pathian chuan Gideona chu, “I hnênah ka awm zêl dâwn alâwm,” tiin a hrilh a (*6:16*). Hetah hian keini pawhin kan harsatna tawhte kan tâwn tlang theihna tûr chhan chu kan hmu ve a: Pathian chuan min awmpui zêl dâwn a ni.

Ngaihtuah Teh: Eng vângin nge Pathian chuan Gideona kha ama lo inhmuh dân ang ni lo va, mi chak leh huaisen tak anga a sawi mai le (*6:15*)?

III. Pasałtha Samsona? (*Rorêltûte 14*)

A lo pian chhuah dân leh Pathianin thawk tûra a tuksak kha Chiang hle lo pheï se chuan (*Rorêltûte 13:4, 13, 14; Leviticus 11*), he indona ropui kal mêkah hian Samsona kha khawi lam zâwka țang nge a nih tih hriat chian a har fo țin a ni. Pasałtha tia han sawi ve pawh a tımawmna chin a awm a; mahse Hebrai lehkhathawn ziaktu hi chuan Rinna Pasałtha a tihte zingah a telh ve ta tho a ni (*Heb. 11:32*). A châng chuan naupangte hian an nu leh pate zirtırna thute chu an lo puitlin hnu-in an zâwm vek lo țin a, Samsona pawh hian a nu leh pate'n thu ța tam tak an hrilhte chu a zâwm lo fo țin. Amaherawhchu, chutianga thu ța hrilhtu chu Pathian a nih chuan, a zâwm lotute chu đinhmun hlauhawm takah an đing țin a, chu chu Samsona nunah pawh Chiang takin kan hmu a ni.

Sawi ho tûr: Engtin nge *Rorêltûte 14:1-4* hian kan chak lo lai ber hunah pawh Pathian chuan min la hmanđ duh tho a ni tih min hrilh le?

IV. Lal an nei țan ta (*1 Samuela 2:1, 12-25; 8:1-7*)

A fate'n a hniak hnung an zui loh avâng khân Samuela kha a rilru hah țin hle-in a rinawm. Rorêltu-ahte a han ruat ve bawđ tak na-in, an lâktlâk hlawl hlawm si lo va. Joela leh Abija chuan rinawm kawngah an pa an chhûn lo hle mai a. An *hlemhlê* êm êm a, an hlâwkna tûr a nih phawđ chuan tih hreh engmah an nei lo, thamnate an la a, đik lo takin ro an rêl țin bawđ (*1 Sam. 8:3*). An khawsa zia hian Israel hnam hnam puipate thin a ti-ur hle a, an chhehvêla hnam đang awm vete ang bawđ lal neih ve mai an duh phah ta a ni (*1 Sam. 8:5*). Nimahsela khatih lai khân Lal an nei lo a ni rêng rêng lo: Pathian chu hmasâng ata tawh an Lal a lo ni reng tawh zâwđ a (*1 Sam. 8:7*). Vânduaitlâk takin, Israel-te'n lal

neih ve an dîl mai kha an hnam chungá thuneitu ber Pathian an hnâwlna tilangtu a ni ta a ni.

Ngaihtuah Teh: Pathian chu hmasâng Israel-te lal, an hnam chungá hotu ber a ni tih hi eng nge a awmzia? Engtin nge tânlai mite hunah pawh hian Lal anga ro a la rêl reng tho? Kan nuna rorêltu ber ni tânin eng thuneihna nge a neih? Engtiang kawngin nge a lalna chuan keini hi min phuar a, chutih rual chuan eng ang hamthatna leh mawhphurhna nge min pêk bawk le?

Rahbi 3-na: Nunpui rawh

Zirtirtute Pual: Ringtu nun hi rorêltute hunlaia Israel hnam awm dân nên khân a inang hle mai a, thlarau lamah kan hniam a, chutih lai chuan keimahni hian hrehawm eng enge emaw kan inthlen thîn bawk. Chutah min chhanchhuak tânin Pathian kan au va, tichuan Pathian hmangaina leh ngaihdamna chu a rawn lang leh nge nge thîn a ni. Thil lâwmawm deuh erawh chu, hetiang hi mi tinin an tawng vek chuang lo hi a ni. Petera'n, "Pathian thiltihtheihna-in nunna leh Pathian ngaihsakna lam kawngah chuan thil zawng zawng min pe si a," tia a lo sawi ang khân (*2 Pet. 1:3*)

Ngaihtuah zui tân/a taka hman zui nghâl tân thilte:

- ① "Kalsualna" aţangin "hnehchhiaha awmnaah" kan lût a, a tâwpah "Pathianin min rawn chhanchhuak leh nghe nghe thîn" tih hi Kristian nuna thleng ngei ngei tân a ni kher em?
- ② Hetianga thil kal kual thîn hi tual chhông kohhranah emaw, kohhran pumah emaw pawh a thleng ve thîn tho em?
- ③ Engtin nge Pathian chuan kohhran emaw, khawtlâng emaw chhanchhuaktu tân atân min hman a tum reng a ni tih kan hriatthiam theih ang?
- ④ Indona ropui hian mihringte hi pâwl hnihah min then phawk a-pâwl khata awm tlâng theuh theuh zingah pawh lehlam

pâwl ðatna tûra thil ti tlat ðhîn awm tho va a, chutiang chu tihpalh thil thu-in emaw, an tih tûra Pathianin a lo ruat sa vângin emaw an ti leh mai ðhîn a ni. Engtin nge he indona ropuiah hian i ðanna lam i hriat theih ang? I ðanna lam chu i thiltihte aţang khân a lang mai thei em? Eng vânga lang/lang lo nge a nih le?

Rahbi 4-na: Siam rawh

Zirtîrtûte Pual: Indona ropui hi thlarau lam nuna lang chhuak a ni deuh ber hlawm a; mahse Rorêltûte lehkhabu-ah hi chuan a hring a hrâna inbeihna kan hmu. Chutiang a nih avâng chuan “Râl kâp anga kalin” (*Adventist Hla Bu*, no. 349) tih hlata pawh hian keimahni-ah awmze thar a lo nei ta ðhîn a ni. I class member-te kha Krista tâna sipai nih awmzia chu eng nge ni tih hrethiam tûrin pui la; tin, a lalram a zauh zêl theih nân leh hnehchhiahna leh thimna sipaite bei tûra thawhchhuah chuan eng nge a phût tih pawh hrilhfiyah bawk ang che.

* * *

Zirlai 5-na Zirlai Kaihtawi **January 30, 2016**

Châng thlan: *Nehemia 2:18.*

Zirlaite tân

Hriat tûr: Pathian chuan a laka rinawmte tân tih tak zetin hna a thawk ðhîn a ni tih an hria ang.

Hriatthiam tûr: Pathian chuan thil ða lo-in harsatna a thlen hrang hrangte lak aţangin a chhanchhuak dâwn a ni tih an ring ngam ang.

Tih tûr: Pathian hnêna ðawngţaiin a ni tin nuna tih tûr awmte ða takin a ti ang a, Pathian chuan a khawngaihna-in a kaihruai zêl dâwn a ni tih pawh an ring bawk ang.

Thupui ðhen:

- I. Hriat tûr: A mite'n harsatna namên lo tak tak an hmachhawn lai hian Pathian chu a rawn che vat ðhîn a ni.**

- A. Engtin nge Davida leh Goliatha inbeihnaah te, Elija leh Baala puithiamte inbeihnaah te, Hezekia leh Senakeriba inbeihnaah te, leh Estheri leh Hamana inbeihnaah te khân indona ropui thupui chu târlan a nih?
- B. Nehemia'n dona namên lo tak a hmachhawn chungã Jerusalem kulh chhia dinthar leh a tum tlat dân ațang khân eng zirlaite nge zir chhuah theih kan neih? (*Neh. 2:8, 18*)

II. Hriatthiam tûr: Setana sipaite chungã lam pawh Pathian chuan thu a nei

- A. Baala puithiamte nêna Karmel tlânga inhmachhawn Elija te, anmahni rûn tuma lo thawk Assuria sipaite lo hmachhawntu Hezekia te, anmahni tihhlum dân tûr zawnga phî buai reng Hamana hmachhawntu Estheri leh Mordekaia te dinhmunah khân ding ve ta la, eng thil nge i ngaihtuahnaah awm ang?
- B. Davida inchhîrzia, Sam 51-a a ățawngțaina thuchhama kan hmuh hian engtiangin nge beiseina thar nei leh thei tûrin min puiah le?

III. Tih tûr: Pathian mite chuan harsatna an tawh châng pawhin an tih tûr an ținulh chuang lo

- A. Elija te, Hezekia te, leh Nehemia te nun ațang hian ățawngțai chungchângah eng zirlaite nge zir chhuah tûr kan neih le?
- B. Engtin nge Nehemia khân “Jerusalem kulh chhe laite chu i din thar teh tak u,” tia au rual ținup ținup tûr khawpin mipuite kha a chawh phûr theih? (*Neh. 2:18*). Harsatna kan tawh avângã kan tih tûrte leh mawhphurhnate kan hlen chhuah tâk loh eng engte nge awm?

KHAIKHÂWMNA: Pathian hna kan thawhna kawngah hian eng tikah emaw chuan dona kan tâwk ngei dân tih hria il.

Nimahsela chûng harsatnate chu ama chakna rinchhanin kan hneh zêl thei a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

Rahbi 1-na: Chawkpûr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Nehemia 2:18.*

Thlarau nun ðhanna atâna thil pawimawh: Dona leh harsatnate an tawh lai hian Pathian mite chuan Pathian thutiamte kha an ring ngam tûr a ni a. Eng ang pawhin lo hlawhchham tawh ðhîn mah se, an sualte an sim pawt chuan ganhdamna an chang leh vek thei a ni.

Zirtîrtûte Pual: I class member-te kha thlarau nun kawng an zawhnaa harsatna leh buaina an lo tawn tawh dânte sawi tûrin sâwm la. Chûng an thil tawnte chu tûn kêr zirlaia thawntu kan hmuhte nên hian a inan dân sawitîr bawk ang che.

Ngaihtuah Teh: A chunga an chanchin kan sawi pasalðhate zînga tam takte hi chu a hnu zêlah chuan an rinawm zui lêm lo a ni tih an nungchang aţangin a lang thei a. Entîr nân, Davida chuan Bathsebi a uire a, chu a thil tihsual tenawm tak chu thup nân Bathsebi pasal Uria chu tihlum theih dân kawng a la zawng zui leh ta nghâl bawk a. Khatia Karmel tlânga hnehna a chan a, Israel ramah Pathian a awm ngei a ni tih a lantîr hnu khân Elija chu Jezebeli hlauvin a tlânchhe leh tho si (*1 Lalte 19*). Hezekia pawh khân Babulon ram aţanga amahrawn tlawhtute chu Pathian ðhatzia lo hrih lovin, thil tûl ni miah lo zâwk a hausaknate chu a lo hmuhtîr bawk a (*2 Lalte 20:12-18*). Thil Chiang tak awm ta chu, rinna kawng kan zawh laia hnehna kan chan zawng zawngte hi kan Pathian vâng vek a lo ni tih hi a ni a. Ani chuan kan indona chu ama indona angah a lo la zêl ðhîn a ni.

Engtiangin nge hêng mite chanchin hian thlêmna kan hneh châng te, rawngbawlina kan neiha hlawhtlinna kan neih châng,

leh kan duhthusam anga thil a kal châng te hian tu hnênah nge ropuina kan hlan ang tih hre thei tûrin min puih le?

Rahbi 2-na: Zawng chhuak rawh

Zirtîrtûte Pual: Tûn kêr zirlaia thawnthu kan hmuhte hi hlawhtlinna leh hlawhchhamna chungchâng a ni hlawm a. Chu bâkah, hêng thawnthute hi Pathian rinawmzia tilangtu an ni bawk. Hêng thawnthute hi i class member-te zînga a tam zâwk chuan an lo hre tawh thîn a nih pawhin, ring deuh lêng lâwngin han chhiar chhuak leh la (hetianga chhiar hian thiltihtheihna eng emaw tâk a nei ve hrim hrim a nia). Hêng thawnthu-ahte hian engtiangin nge indona ropui thupui chu a lan chhuah tih sawifiah tûrin i class member-te kha i sâwm dâwn nia.

ZIR ZÂUNA

I. Indona chu LALPÂ indona a ni: Buaina namên lo tak tawh laia chhanchhuahna (*1 Samuela 17:43-51; 1 Lalte 18:21-39; 2 Lalte 19:21-34; Estheri 3:8-11*)

David a chuan huaisen takin Philistia mi lian Goliatha chu a hmachhawn a, Pathian chakna avângin a hneh ta nghe nghe a. Hemi tuma an inbeihna ber chu Pathian hming, a thuneihna, leh a thuthlung vawngtute ni tûra Israel hnam a thlan chungchângah a ni.

Chutiang bawkin Karmel tlângah khân Elija chu Baala puthiamte nêan an inbei a. Heta an thu inchuh ber pawh hi LALPA chu Pathian a ni nge ni lo tih a ni leh a. LALPA chu tu nge ni? Assuria sipaite'n Jeruslaem an hual lai pawh khân indo an tum chhan ber chu tu Pathianin nge thil ti thei tih a ni a: Assuria-ho pathian nge ni a (anmahni chuan thil ti thei ve hle-ah an ngai a), Isaia'n Israel-ho Mi Thianghlim tia a lo sawi zâwk chu? Hêng thawnthu hrang hrangahte hian indona ropui chu hai rual lohvin a lang zêl a ni.

Estheri'n Hamana lak aṭanga vauna thu a dawn lai pawh khân an thu inchuh ber chu Israel fate nêna Pathian thuthlung chungchâng a ni leh a. Israel mite kha tihboral vek an ni dawn nge, khawvêl puma Pathian thuhretute ni zêl thei tûrin mak tak maia humhim an ni zâwk dawn tih kha an inbeihna chu a ni. Hêng thawnthu hrang hranga thupui pakhat lo lang zêl chu Pathian chuan a mite tân a do ṭhîn a, indona rêng rêng chu ama indona angah a ngai tlat a ni tih hi a ni. Keini'n thlarau lama indona kan hmachhawn mêkte pawh hi Pathian tân chuan a nêp bîk chuang lo va, Goliatha hneh thei tûra Davida a ṭanpui ang leh, Baala puithiamte laka hnehna chang thei tûra Elija a puih ang bawkhân min puih ve a duh a ni.

Ngaihtuah Teh: Hêng thawnthu hrang hrangte hi hetia an tâwp dân anga an tâwp theihna chhan hi eng nge ni? Entîr nân, mihring hmanrua thehthangna, ṭawngṭaina, Pathiana rinna nghahna, leh a dangte.

II. A châng chuan Pathian mite hian hmêlmapa kut an tichak ve ṭhîn (2 Samuela 11:1-17)

Football khêl ṭhînte tâna hrehawm ber mai chu, tihpalh thil thu tak taka anmahni lama an tilût leh hlauh ṭhîn hi a ni âwm e. Chutiang deuh bawkhuan Davida pawh kha Pathian lama ṭang a ni tih chu a Chiang khawp mai a; mahse Bathsebi nêna an khawsak dân kha thlîr chuan hmêlmapa lamah zâwk a ṭang tlat niin a lang. Keini Kristiante pawh hian Davida ang mai khân a châng chuan Pathian lawmzâwng ni lovin, hmêlmapa duh dân zâwkin thil kan ti fo ṭhîn a. Thil lâwmawm tak erawh chu, Krista tâ nge kan nih a, Setana tâ zâwk tih hi kan eng emaw kan tihte hian a hril chuang hran lo hi a ni. Kristaa rinna kan nghah avângin Krista tâ kan ni a, chu rinna chu hmangaihnaa thawh a ni bawkh (Gal. 5:6). An sualte sim apiang chuan ngaihdamna an chang a, Pathian chhûngkuaah lâk luh an ni ve bawkh ang.

Ngaihtuah Teh: Ellen G. White-i chuan lehkhabu zuara vâk kual thînte (LE) hnênah sumdawna thila rinawm a pawimawhzia hetiang hian a hrilh a: “Kan thil tih pakhat mai avâng ringawt hi chuan kan nungchang a hriat tak tak lo va; mahse chu kan thil tih chuan daidaina bang a tichim a, thlêmna dang lo kal lehah chuan a hmâ aia awlsam zâwkin ka tlu tawh mai thîn a ni.”—*Counsels for the Church*, p. 84. Engtin nge he thu hian Davida leh keini pawh hi, chaklohna eng emaw nei tho mah ila, Pathian lama tan theihna hun tha kan la nei reng a ni tih hrethiam tûrin min puih le?

III. Dona kârah rinawm taka mahni tih tûr hlenchhuakin (*Nehemia 1 leh 4:1-8*)

Engtiang taka dona nasa nge Nehemia khân a hmachhawn tih chu kan hre thei tawh kher lo ang a. Mahse, a kawng dâl tumtute kha mi thiltithe i tak tak an ni hlawm tih erawh chu kan hre thei thung. Tin, Nehemia an puh chhiatna thu, Persia ram lal beng hial lo thleng pawh kha a nêp lo khawp mai tih kan hre bawh a. Ram phatsan anga inpuhna a ni. Nehemia thiltih kha hel tumna thil ruahmana leh Persia thuhnuai ațanga Juda ram inlâk hran tumna anga sawi theih a ni rêng a ni.

Nehema rilru-ah khân mahni hnam tan leh chhuanna eng emaw a awm ve pawh a ni mai thei e. Ram danga awm tawhte chuan mahni pianna ram ngeiah thil tha lo tak a thleng mêk a ni tih hriata a rilru natthlâkzia an hre theuh âwm e. Nehemia pawh hi an khawpui Jerusalem-ah chuan temple sak that hna pawh a khaihlak nasa hle tih a hriat chuan a rilru a ti-na hle mai a. Dona hrang hrang kârah pawh Pathian hnên ațanga thupêk a hmuh chu rinawm takin hlenchhuah a tum tlat a. Persia lal nêna an inthian thatna chu remchângah la-in, Jerusalem kulh chimte chu siam that leh a nih theih nâna sum thawh tûrin a ngên ta ngawt mai a ni.

Ngaihtuah Teh: Kulh siam that hna chu a hautakin a hlauhawm hle bawk dâwn a ni tih a Chiang a-mi dâwihzep deuh tân chuan ngam awm loh tak tûr a ni ang. Nehemia chuan a thiltumah a Chian êm avângin rilru hmin thlapin a thawk tan ta a. Chutianga a inpêkna chuan mi dangte pawh a tiphûr a, an rawn thawhpui ta hlawm a. A hnathawh lai chu eng thil mahin a tikhaihlak thei lo. Hetiang deuh bawk hian keimahnia Pathian ram din hna thawh mêk pawh hi a ni ve tûr a ni a. Pathian ram din hna kan thawhna kawngah hian eng thil mah ngaih pawimawh zâwk kan nei tûr a ni lo. *Nehemia 4:5* chhiar la, Jerusalem chhiatna thu-a Nehemia'n Pathian rawn inrawlh tûra a ngenna chhan chu eng nge ni han sawi teh.

Rahbi 3-na: Nunpui rawh

Zirtirtute Pual: Rinna kawngah hian eng ang pawhin lo hlauhchham tawh thîn mah ila, Pathian chuan Isua Krista kan ring a nih phawt chuan a mite zîngah min la chhiar tel reng tho a ni tih hriat hi a va nuam êm! He indona ropui tak kal mêkah hian ringtute chuan a chak tûr lamah tanjin râl an do va. A chak tûr lama kan tel theihna chhan chu kan thiltih vâng lam ni lovin, Isua Krista kan rin avâng zâwk a ni. Chu rinna, hmangaihnaa thawk avâng chuan Pathian fate-a vuah kan lo ni a. Indona ropui kal mêka tel ve kan nih miao avângin harsatna eng emaw chu kan hmachhawn dâwn tih erawh hria ila. Mahse dona eng ang pawh hmachhawn mah ila, kan thlarau nun siam that hna thawk zêl thei tûrin Pathian chuan chakna min pe dâwn a ni.

Ngaihtuah zui tûr/a taka hman zui ngâh tûr thilte:

① Kan vah bo a pianga kan thilungte Pathian hnên lama hawikirtir leh thîntu chu Thlarau Thianglim a ni a. Chuti a nih chuan a thawh tûr angte a thawh theih nân phalna eng nge kan pêk ang?

🕒 Engtiangin nge Pathian chibai bûk chungchâng hi Elija leh Baala puithiamte inkârah khân inbeihna awm chhan ber a nih le? Engtin nge hêng thawnthute hian Pathian biak tih awmzia hrethiam thei tûrin min puieh le?

Rahbi 4-na: Siam rawh

Zirtîrtûte Pual: Tûn kêr zirlaia thawnthu kan hmuhte hi a ngaihnaawmin han hmuh ve pawh a châkawm khawp mai. I class member-te zîngah khân hêng thawnthute hi a lem (drama) han chang thei tûr an awm em? An awm a nih chuan han chang se a tha ang e.

* * *

Zirlai 6-na Zirlai Kaihtawi February 6, 2016
Châng thlan: *Luka 19:10.*

Zirlaite tân

Hriat tûr: He leia Isua lo kal chhan chu: dik lo taka Setana'n thuneihna a lo chan tawh chu lâk lêtsak leh te, mi sualte chhandam te, leh lei leh vân pum puia Pathian nihna dik tak puan chhuah te a ni tih an hria ang.

Hriatthiam tûr: Mî zawnz zawnzge tâna chhandamna Isua'n a siam chu lâwm takin an lo pawm ve ang.

Tih tûr: Krista chu LALPA leh Chhandamtu-ah an pawm ang.

Thupui Then:

I. Hriat tûr: Thlâlêrah khân Pathian thu tantu leh dodâltu an inhmachhawn

- A. He leia Isua lo kal chhante kha sawi ho teh u.
- B. Baptistu Johana rawngbawlna khân engtiangin rorêlna thupui a târlan?
- C. Rinna dik tak leh ngaihruatna mai te hi engtin nge kan thliar hran theih ang?
- D. Isua'n thlêmna a tawh lai khân engtiangin nge Pathian Lehkha Thu hian a tanpui? Engtin nge keini pawh thlêmna kan tawh laiin min puieh ve theih ang?

II. Hriatthiam tûr: Isua-Immanuela'n chhandamna a rawn thlen chu lo lâwmin

- A.** Engtiangin nge chhandamna chanchin hian i rilru a khawih ve? Engtin nge Isua lo pian laia hlimna lo thleng ang kha (a bikin Luka ziah dân ang hi) kan chan ve theih ang?
- B.** Chhandamna tih hi eng nge a awmzia nia i lo hriat ve dân han sawi teh.

III. Tih tûr: Kristian-te tâna tih tûr awm ta chu eng nge ni?

- A.** Pathian chakna rinchhana thlêmna i hneh ngai awmte chu eng nge ni?
- B.** I uau tu emaw thlêmna tâwk mêk kha engtin nge i puih theih ang?

KHAIKHÂWMNA: Isua chu he leiah hian Adama'n Eden huana a lo hloh tawh rawn din thar leh tûrin a lo kal a. Setana leh hote chungah rorêlna a rawn thlen ang a, mi sualte chu an sualna aţangin a chhandam ang . Tin, mihringte leh lei leh vân pum pui hmaah hian Pathian nungchang dik tak chu a puang chhuak bawk dân a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

Rahbi 1-na: Chawkpêh rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Luka 19:10.*

Thlarau nun thanna atâna thil pawimawh: A tu-ate pawh hi, kan thil lo tawn tawhte chu eng pawh ni se, keimahni mai chuan mi bo kan ni vek tawh a. Ni tina thlêmna hautak tak tak kan tawnte hi kan tân chuan hneh theih rual a ni hlawm lo. Krista chu kan tawrhna min hriatthiampuitu tûr ni mai lovin, thlêmna min hnehsaktu tûr pawhin kan mamawh êm êm a ni.

Zirtîrtûte Pual: Indona ropui chu ringtu tinte nunah hian beihin a awm a. Keimahni chakna mai chuan tu mah hi

ding zo kan awm lo a ni tih kan hre theuh tûr a ni. I class member-te kha thlêmnate hneh thei tûr chuan Krista chakna an rinchhan a ngai a ni tih hre thei tûrin pui ang che.

Ngaihtuah Teh: Ringtute chuan thlêmnate chu a châng chângin an hneh ve thîn a, hneh lova han tûk zauh zauh tum pawh an nei a ni mai thei e; chutiang chu ni mah se, chhandamna ruahman chuan a huam zau êm tho a ni tih hi hria ila. Chhandamna chu thil sual pakhat kan tih emaw, tih loh emaw-a changa chang lo tûr kan ni lo va, Krista felnaa kan inngah avâng chang tûr kan ni zâwk a ni.

Rahbi 2-na: Zawng chhuak rawh

Zirtirtute Pual: Tûn kêr zirlai hian Isua chu Immanuela (kan hnêna Pathian awm) a nihna lam a chhui ber dâwn a; tin, keimahni tâna thlêmnate a lo hneh tawh dân pawh min hrilh bawk ang. Thlêmnate vawi hnih khat kan pumpelh avâng ngawt hian hnehna chang ta ni-ah kan inngai tûr a ni lo va (chutiang chu kan thil tawn tûr ni tho mah se), Krista felna leh kan tâna hnehna a lo chan tawh kan rinna zâwk chu kan tân hnehna a ni. He hnehna hi mi thenkhat chuan an la chang ve lo niin an inhria pawh a ni mai thei a; mahse rinna, hmangaihnaa hna thawk (*Gal. 5:6*) avâng zâwk chuan hnehna kan chang thîn a ni. A thu hrimah, Krista chu keimahni min zawnga min chhandam tûrin a lo kal tawh a. Chutiang chu mamawh hle lo ni ila a lo kal hauh lo vang.

ZIR ZÂUNA

I. Davida Fapa hnênah Hosanna (*Matthaia 1:21-23*)

“Hosanna” tih hi Hebral tawnga, “khangaih takin chhandam rawh!” tih an sawina thumal atanga lo piang a ni a. He thumal hi “Isua” tih emaw, “Yeshua” tih emaw nêna a tobul chu thumun chiaah a ni. “Davida fapa hnênah Hosanna” tia mipui an au khân (*Mat. 21:9*), anmahni rilru

puakchhuak pawh ni lêm hran lovin Isua chu Messia a ni tih an pawm ve mai pawh a ni mai thei. Ani chu Eden huana a lo hloh tawh thuneihna nei lêt leh tûrin a lo kal a, chುವ်ngin khatianga mipui an han au rual dual dual pawh kha a nihna dik tak puan chhuahna ṭha tak chu a ni ve hrim hrim bawk. He khawvêl hotu nia lo inchnâl ve ngawttu Setana hnên aṭanga thuneihna la lêt leh tûrin a lo kal a. Tûnah chuan khawvêl Lal dik tak - Isua, Chhandamtu chu a lo thleng ta. Ani chuan a mite chu an سوالنا ata a chhanchhuak ang. Chumi awmzia chu سوال zawnge zawnge fuihpawrhthu nêan an inhmachhawn dâwn tihna a ni. Krista chuan سوالنا leh thihna thlentu ber Setana lakah lei leh vâp pum huap indona a puang tawh a ni.

Ngaihtuah Teh: Pathian Lehkhabu-ah hian Krista hnathawh tûr chu Chiang takin târ chhuah a ni a. Krista chu mi سوالte chhandam tûrin a lo kal a. Pathian chuan Krista-ah chuan سوالنا tlu tawh mihringte chu chhandam a duh avângin a rawn zawnge chhuak a. He thu hian chanchin ṭha i hril dân tûrah emaw, thuhretu nih hna i thawhna kawngah emaw engtin nge a puih che?

II. He khawvêlah hian rorêl tûrin a lo kal (*Matthaia 3:7-12*)

Baptistu Johana hian rorêlna lo thleng tûr chungchâng sawi nân buh seng tih ṭawngkam a hmang a. Rorêlnaah chuan chatuana nuna chang tûr leh chantuana thihna chang tûrte tihfel a ni dâwn a. Pâwl pahnihte intihbuaina leh inelna zawnge zawnge chu chin fel a ni tawh ang.

Baptisma Johana khân indona ropui tâwp hlenna rawn thlentu tûr Krista tân kawng a lo sial lâwk a. Ani chuan Setana chu midawheh leh bumtu a ni reng ṭhîn a, chutih laiin Pathian erawh chu mihringte tluka rawn inphah hniamin, a tâna châna nasa tak nêan chhandamna a rawn thlensak thung tih a finfiah

dâwn a ni. Chu a thil chân chu eng dang ni lovin a Fapa mal neih chhun ngei mai chu a ni a. Chutiang taka inhlanna ropui chauh chuan amah ringtu apiangte chhandamna chu a thlen thei tlat a ni. A lehlamah, amah ring duh tlat lotute erawh chuan nunna ni lovin, thihna zâwk an thlang tihna a ni mai bawk a. Tichuan, rorêlna pawh chu Pathian nunchang, mahni inhlanna hmangaihna a nihzia târlanna a ni nghâl bawk dâwn a ni. Hei tak hi indona ropui tâwp dân tûr chu a ni bawk.

Ngaihtuah Teh: Pharisai leh Sadukai tam takte chu Johana baptisma chang tûrin Jordan luiah an lo kal tih kan hria a. Khâng mite kha eng vânga lo kal ve nge an nih hlawn? Eng vângin nge he thil hi Thuhlung Thar chhiartute hian an hriat tel ngei a pawimawh êm êm? Entûr nân, Pharaisaite kha an zavaiin Isua dodâltute an ni vek emaw kan ti fo thîn a ni.

III. Tantu leh dotu te hmaichhanah an inhmû (Matthaia 4:1-10)

Thlêrah khân Isua chu Setana nêan an inhmachhawn a, Setana'n a tum ber chu eng emaw ti tala Isua hnathawh tûr hlawhchhamtûr a ni. An thu inchuh pawh a namai lo hle mai.

Bible-a kan hmuh dân ang ngau ngau hi chuan Thlarau Thianghlimin thlalêra Isua a hruai chhan chu diabolâ thlêma awm tûr ni âwmin a lang a (*Mat. 4:1; Luka 4:1 nêan khaikhin la*). Amaherawhchu, he thu hi hetiang lo pawh hian lehlin theih a ni. Grik tawnga thumal (verb) pakhat, *peirazo* tih chu *peirasthenai* tih anga hmangin “thlêma awm tûrin” tia lehlin a ni a. He tawngkam hi chuan a thiltum lam kha a sawi lang a; mahse a rah chhuah sawina ang pawhin a hman theih ve tho bawk. Tawngkam dangin sawi ta ila, he tawngkam hi “a rah chhuah” tihna angah lo ngai ta ila, Isua chu thlalêrah khân diabolâ thlêma awm tûrin a kal lo va, kha lai hmuna a awmna khân diabolâ thlêmna a rawn thlen ta, tihna a ni (a thlêm chhan chu eng pawh lo ni se).

Marka (1:13) sawi dân chuan: “Setana thlêm chungin thlalêrah chuan ni sawmli a awm a,” tih a ni a. He thu hi, “Thlalêrah chuan ni sawmli a awm a, hetia a awm chhông hian Setana chuan a rawn thlêm a” ti pawhin a lehlin theih bawk a, a khawi mah mah hian a chhan a sawi lo ve ve. Hetianga lehlin hi Ellen G. White-i sawi dân nêh pawh a inrem chiaah a ni: Ti hian a lo ziaak a: “Thlalêra thlêma awm tûra Isua hruai a nih khân Pathian Thlarau hruaia kal a ni a. Amah khân thlêmna chu a sâwm a ni lo. Thlalêrah khân fianrial hun hmang tûrin a kal a, a hnathawh tûr leh a thil la hlenchhuah tûr te ngaihtuah a tum a ni. Chawnghei leh ãawngtaia ãan la-in, a kawng zawh tûr râpthlâk tak mai atân chuan a inbuatsaih a. Chhandamtu chu thlalêrah a kal a ni tih Setana’n a lo hriat chuan, amah va hmuhna hun ãha ber ni-ah a ngai ta a ni.” –*Indona Ropui*, p. 97.

Sawi ho tûrte:

- ① Chhandamtu’n thlêmna a tawh hrang hrangte hian eng thilte nge an kawh hlawm? Engtiangin nge hêng thlêma pathumahte hian keimahni buaina ãheuhte kan lo hmuh le?
- ② Mi tu emaw-in, “Isua kha chu Pathian a ni miau va, chuwâng chuan alâwm thlêmna a hneh theih rêng ni” tiin sawi ta se, engtin nge i chhân ang? He thu hi *Hebrai 2:14, 17, 18* leh *4:15* behchhanin sawi ho rawh u.

Rahbi 3-na: Nunpui rawh

Zirtîrtûte Pual: Pathian chuan ringtute hi min hual vêltu thlêmna kârah keimahni chakna rinchhana awm ve mai tûrin min hnutchhiah lo va. Kan hnêna a awm theih nâna a tih theih zawng zawng ti vektu Pathian nêh kan inzawm tlat chuan thlêmna ka hneh thei a ni.

A taka hman zui tûrte:

- ❶ Lal ƣawngtainaa, “Thlêmnaah min hruai lût suh la” (*Mat. 6:13*) tih thu hi engtiangin nge tûn kê zirlai nê hian a inzawm riau le?
- ❷ Thlalêra Isua a awm lai, rîltâm leh mal taka a awm lai ngei mai kha remchângah la-in Setana chnuan a rawn thlêm a. Hei hian Setana chuan min thlêm thlûk theih nân eng thil mah tih hreh a neih lohzia engtin nge min hrilh le?
- ❸ *Luka 19:10* chhiar la, engtiangin nge he thu hian thlêmna tâwkte leh mi sual tak nia inhriate tân beiseina a siamsak le?

Rahbi 4-na: Siam rawh

Zirtîrtûte Pual: Kristiante zînga tam tak hi chuan chhandam nih inhriatna an neih hma hauhvin thlêmna an hneh ngei dâwn a nih tih hriat hmasak phawt an duh ƣhîn a. Mi tu emaw chuan eng vângâ thlêmnaa tlu reng bîk nge a nih tiin a zâwt che a, eng chhâna nge i pêk ang?

Zirlai 7-na Zirlai Kaihtawi

February 13, 2016

Châng thlan: *Matthaia II:28.*

Zirlaite tân

Hriat tûr: Isua zirtîrna-in mi mal nun, ni tina kan thil tawn hrang hranga indona ropui thupui a puan chhuah dân hi an chhût Chiang ang.

Hriatthiam tûr: Isua'n amah ringtu apiangte hnêna chhandam nih inhriatna pêk a tiam chu a taka changtu an lo ni ve ang.

Tih tûr: Isua zirtîrna thute hi rinna nun hmangin a takin an lantîr ang.

Thupui Then:

I. Hriat tûr: Lungpui chung a in sa-in

A. Krista'n "chawlhna" a tih awmzia hriatthiam theihna tûr atâna thil pawimawh tak pakhat chu Paula'n rinna avânga Abraham'a'n thiam a chan tâk thu a sawi dân (*Rom. 4:1-8*) hi zir chian hmasak phawt a ni a. Eng vângin nge chutiang chu a nih le?

B. Lungpui chung a in sa tih chu eng nge a awmzia?

C. "Mi dangte sawisêl suh" tih hi eng nge a awmzia?

II. Hriatthiam tûr: Isuaa chawlhna (chhandam nih inhriatna) hmu-in

A. Kristaa chawlhna hmutute thil tawn chu engtin nge kan lo hriatthiam theih ang?

B. Krista chawlhna hmuhna chuan engtin nge mi dangte سوالنا kawh chhuah hna hi dimdâwih taka thawh theih dân tûr min kawhhmuh le?

III. Tih tûr: Thil tih tel lo rinna chu thî a ni

A. *Matthaia 7:21-23*-ah chuan Isua'n mi thenkhatte a hnâwl thu kan hmu a. Thil mak deuh mai chu, hêng mite hian Isua hmingin thu an hril a, ramhuaite pawh an hnawtchhuak ve tho tlat mai hi a ni. "Nangni thil سوال tite u, ka hre ngai lo va che u, ka hnên ata kal bo rawh u" (*Mat. 7:23*) tih thu

lungchhiatthlâk tak mai hi kan dawn ve loh nân nang leh kei hian eng thil nge kan tih ang?

- B.** Buh chi theh tehkhin thu-a buh chi tlâkna lei chi hang hrangte hian mi mal tin duhthlanna pawimawhzia eng nge min hrilh le?

KHAIKHÂWMNA: Indona ropui chu ni tina duhthlanna chi hrang hrang kan siamahte hian a rawn lang chhuak a Amaherawhchu, kan beihna leh beidawanna te chu keimahni maia kan hmachhawn a ðûl lo thung; Isua-ah chuan chawlhna kan hmu thei a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

Rahbi 1-na: Chawkpêr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Matthaia 11:28.*

Thlarau nun ðanna atâna thil pawimawh: Kristaa chawlhna nei thei tûr chuan keimahni'n thlarau nuna hlawhtlinna kan lo chan ve tawhte thlîr lo va, ama ðatna chauha rinna nghah a ngai a ni.

Zirtirtûte Pual: Krista chuan amaha chawlhna zawng tûrin min sâwm a. Chumi awmzia chu thiamchantîr kan nihna chhan ber ama ðatna leh felnaa innghat tûrin min duh tihna a ni. Chu chu lungpui chungka kan thlarau lam inte kan sakna a ni nghâl bawk.

Rahbi 2-na: Zawng chhuak rawh

Zirtirtûte Pual: Tûn kêr zirlaiin a tum ber chu indona ropui chu ni tina do ngai a ni tih zirlaite hriatthiamtîr a ni a. Engtiang kawngte-in nge Isua zirtîrna thute hian buh chi tlâkna lei ða kan ni tih tilangtu tûra duhthlanna kan siam ðhin a pawimawhzia a sawi a, lungpui chungka thlarau in satu kan ni em tih pawh inen tûra min ðanpui le?

ZIR ZÂUNA

I. Kristaa chawlhna zawngin (*Matthaia 11:28*)

Krista sâwmna thu, *Matthaia 11:28-30*-a kan hmuh ang hi chu Matthaia ziaakah chauh kan hmu a. He lai thu-a “châwl” tih lai hi kan sawi uar ber ðhin a nih laiin, “ka hnênah” tih lai hi sawi uar zâwk tûr tak chu a ni si: “Nangni thawkrim leh phurrit phur zawng zawngte u, ka hnênah lo kal ula,” tih a ni kha (*Mat. 11:28*). Chutianga ti tûr kan nihna chhan chu a hmâ chiah chângah hian kan hmu a (*Mat. 11:27*), Isua chuan, “Ka Pa-in thil engkim mi kawltîr tawh” tiin a sawi a, tin, Fapa kaltlang lo chuan mi tu mahin Pa an hriat tak tak theih loh thu pawh a sawi bawh. Chanchin Tha Johana ziaka thu langsar tak nêen pawh khân a inzûl hle a ni (*Joh. 14:9, 10 en la*). Chutichuan, kan mamawh tûr engkim a neih miao avângin a hnênah kan kal a. Amahah chuan mihringte’n an zawn thilte chu a awm vek a ni. Amah zawn chu kan nun hahchawlhna tûr zawwna a ni a; chumi awmzia chu mi famkim kan lo nih theihna tûr a ni tihna a ni (*Mat. 11:29*).

Grik ðawnga thumal pakhat, *anapausis* tih hi (*Matthaia 11:28*-ah chuan thiltih sawina anga hman a ni a, “Keima’n ka chawltîr ang che u” tiin) Thuthlung Hlui lamah chuan Chawlhni (Sabbath) nêen sawi zawm a ni ðhin a, Sabbath ni chu “chawlhni thianghlim” a ni (*Exod. 16:23, 23:12, 31:15*). Isua thusawi ngaithlatute zînga a tam zâwk hi chu Juda an ni ang tih a rin theih a, chuvângin Isua’n chawlhna thu a sawi pawh hian Sabbath nêna inzawm a nihzia an hai hauh lo ang tih a Chiang hle a ni. Matthaia 11:28-30 thu hian bung 12-naa Mihring Fapa chu Chawlhni Lal a nih thu (*Mat. 12:1-8*) a sawina tûr atân ðanhmun a lo siamsak lâwk a. Isua’n chawlhna a pêk ðhin leh Sabbath chawlhna kan sawi zawm hi keimahni duh thu rênga lo sawi zawm ve ngawt pawh kan ni lo tih hria ila. Chuvângin,

Matthaia hian Isuaa rinna nghah chbu Sabbath chawlhna hman dân dik tak a nih thu min hrilh a ni.

Ngaihtuah Teh: Châwl tih leh rinna avânga thiamchantîrna tih te hi engtin nge a inzawm? He thu hi *Rome 4:4-8* chhiar ula, chumi êng aţang chuan sawi ho teh u.

II. Lei  a emaw, lei chhia emaw niin (*Matthaia 13:18-23*)

Buh chi thehtu tehkhin thu-ah khân kawng dunga buh chi tlate chuan chanchin  a awmzia hrethiam lotute a ent r a. Hetiang mite hi chu mi sualhovin awlsam takin an tibuai thei a, anmahni'n an inhriat hma-in rinna chu an lo hlauh hman d r tawh mai  h n a ni. Hei hian Bible chhiartute leh Pathian Thu hrethiam t ra mite zirt rtute chungah mawhphurhna pawimawh tak a pe ngh l bawk.

Ringtute z nga p wl dang chu pialtl p lei pan laia buh chi tlate kh n an ent r a, chumi hmunah chuan buhin zung a kaih nghet thei lo r ng r ng. H ng mite hian Pathian thutakah zung an lo kaih hlawm lo pek a, a chhan pakhat chu anmahni t na  angkai t r z wngin Pathian Thu an zir ngai loh v ng a ni. Anni hi chuan Pathian Thu an hrethiam lo a ni lo va, Pathian Thu-ah zung an lo kaih lo a ni z wk. Fiahna emaw, tihduhdahna emaw ho t  t  a lo thleng a, chutiang hunah chuan Pathian thu zawm remch ng lo riauvin an hria a, an rinna an thlah ta mai  h n a ni.

A dang lehte chu hl ng z nga buh chi tlate kh n an ent r ve thung a. He mite hi chuan Pathian Thu pawh an hrethiam hle a ni mai thei. Tin, Bible pawh hi thuneihna nei Pathian Thu niin an pawm thlap bawk. Amaherawhchu, Pathian an rinna chu p wn lam aţanga rawn nawrtu a awm avângin a ngh ng ta  h n a ni. Chutiang rawn nawrtu chu sum leh paia hausakna  mna te a ni a (an pension huna

nuamsa taka khawsak an duh a ni), science leh khawvêl thilte hria nih duhna leh politic lama huhâng neih ve an duhna te pawh a ni thei bawk. Tin, chutianga nawrna chu an chhûngte (an fate emaw, an kawppuite emaw) aţang pawhin a lo kal thei a, an hnathawhna hmuna an thawhpuite leh an hotute aţang pawhin a ni mai thei bawk. Hêngte hian an thâ leh zung zawng zawng a ei ral zo va, Isua nêna inlaichînna nung zawng tûrin thâ a nei tawh thîn lo a ni ber mai.

A pali-na chu lei  a hmuna buh chi tla kh n a ent r a. He m te hi chuan zirt r ni t ra koh an ni tih an inhrethiam a ni mai lo va, Kristaa an nihna dik tak chu a lo lan chhuah theih n n an hun an hmang a, Pathian Thu-ah zung an kaih nghet tlat bawk. Hausak an tum d n pawh a dikin a fel  m  m a. LALPAA inngat tlat chungin (Kristaa chawlhna hmu-in) mihring nuna harsatna chi hrang hrang lo thleng th nte hi thiam takin an lo dawngsang th n a. An dam chhan ber chu eng nge tih an hre Chiang hle a ni. Rah tam tak an chhuah a, Thlarau rah chi hrang hrang: “hmangaihna te, hlimna te, remna te, dawhtheihna te, ngilneihna te,  atna te, rinawmna te, thuhnuairawlhna te, leh ins mtheihna te” (*Gal. 5:22, 23*) hi an nunah hmuh a nih th n.

Ngaihtuah Teh: Eng thilin nge/tu-in nge mi chu eng lei nge a nih tih tilang th n le?

III. Pathian duh d n ang chu tiin (*Matthaia 7:21-27*)

D n zawm  atna av ng ni lova, rinna av ng chauha mi fel kan nih thu uar taka kan sawi hian Kristiante thil tihte leh nun d nte hi chatuan at na chhandam an nihna n n hian inzawmna engmah a nei lo kan tihna a ni lo. Hetianga thu ngaih sual palh theih a nih av ng hian Paula pawhin tihian a lo sawi r ng a: “A nih leh, rin avângin D n chu engmah lovah kan siam em ni? Hnai lo ve, D n chu kan

tinghet zâwk a ni” tiin (*Rom. 3:31*). Jakoba pawhin “thiltih tel lo rinna chu thî” a nih thu a lo sawi ve chiah bawk (*2:20*). Rinna dik tak chuan hmangaihna-in hna a thawk thîn a, chutianga miin a rinna chu hmangaihna nêh a lan chhuahtîr hunah chuan chu mi chu in satu fîng, lung sakhat Krista chung a thlarau in satu a lo ni thîn a ni.

Ngaihtuah Teh: Eng vângin nge thil tha tih a pawimawhzia Isua’n a sawi hi rinna avâng a mi fel kan nih thu Paula sawi dân nêh hian hmeh rem thiam a pawimawh viau le?

IV. Mi dangte sawisêl mai lovin (*Matthaia 7:1-5*)

Matthaia 7:1-5-ah hian Isua’n mi dangte sawisêl mai lo tûra min duhna thu kan hmu a. He thu hi kan thiltih leh thiltih tumah te mahni inenfiah hmasa fo thîn tûra sâwmna a ni. Mahni hi chîk taka inenfiah nachâng kan inhre lo fo thîn a. Keimahni awm dân chu mi dangte’n pawhinrawn zâwm ve vek se kan ti thîn bawk. Mahse thil tha lo tak awm chu mi dangte chungchângah hian kan hriat loh leh hriatthiam loh tam tak a awm ve tlat si hi a ni. Mi dangte thil tih dik loh hmuh mai chu a awl khawp mai. Chutianga mi dangte sawisêl mai kan chîn avâng chuan mi tam tak chu an nihna dik tak ang ni lo puiin kan chhua ta thîn. Dik lo takin an chanchin kan sawi a, chutianga kan sawi avâng kohhran chhuahtîr ta daih pawh eng emaw zât an awm tawh nghe nghe. Mi dangte sawisêlna-in thlarau lam chhiatna a thlen thîn dân hi ngun taka kan ngaihtuah chuan Krista thil sawi hi zawm thuai chî a ni tih kan hre ngei ang. Kawng lehlamah chuan kan zînga mi thenkhat hi chu keimahni hi kan inggaidam thei lo êm êm leh ang lawi thung si.

Ngaihtuah Teh: “Mi dangte sawisêl loh” tih chu eng nge ni a awmzia?

Rahbi 3-na: Nunpui rawh

Zirtîrtûte Pual: Tûn kêr zirlai hian i class member tinte kha Kristaa châwl vek thei tûrin a ãnpui tûr a ni a. Chumi awmzia chu a felna chu rinna-in amahni felnaah an lo pawm ve ang tihna a ni. Hei tak hi lungpui chung a in sa, amaha chawlhna hmu, Pathian duh dân anga thil ti tihna a ni a. Pathian duh dân chu a mi tirh [Isua Krista] lo rin hi a ni (*Joh. 6:29*).

Ngaihtuah zui tûr/a taka hman zui nghâl tûr thilte:

- ❶ Mi tute'n emaw, lainatna tel lo leh dik lo taka mite sawisêlna tuartu hriat i nei em? Chutianga dik lo taka an sawisêl avâng chuan eng nge lo thleng ta?
- ❷ Engtin nge mite hian Krista felna chu an lo pawm ve ta tih an hriat theih ãhin le?
- ❸ Kristian nunah hian thil ãha tih duhna-in hmun a chang em? A chang a nih chuan khawi hmunahte nge a chan le?

Rahbi 4-na: Siam rawh

Zirtîrtûte Pual: I class member-te kha Eden huan lem zia k tûrin ti la, hmun reh dak leh hahdamthlâk tak anga zia k tûrin hrilh baw k ang che. Chu Eden huan reh leh dai dak maia chawlh hahdamna chuan Pathiana rinna nghah hahdamthlâkzia lantîr se. “Chawlhna” tih hrim hrim pawh hi Pathian hnêna mahni inpêkna leh keimahni mai chuan eng thil mah kan thi thei lo a ni tih inhriatna a ni tih hi ngaihtuah baw k ang che.

Zirlai 8-na Zirlai Kaihtawi

February 20, 2016

Châng thlan: *Luka 24:32.*

Zirlaite tân

Hriat tûr: Isua'n a nihna dik tak a puana mi hrang hrangte'n (zirtîrte pawh telin) an lo chhân lét dân kha an khaikhin ang.

Hriatthiam tûr: Mi chak lo tê tê an ni chung a Isua'n a chhandamna thuchah puang tûra a ko tho mai chu a lâwmawmzia an hrethiam ang.

Tih tûr: He khawvêl thilte aiin Isua chu an thlang zâwk ang.

Thupui Then:

I. Hriat tûr: Isua nihna tik tak chu puan chhuah a ni

A. Zirtîrte'n Isua nihna an hriat tâk dân kha eng nge ni (*Mat. 8:23-27, Marka 4:35-41*)?

B. Chhiahhlawh hna thawk chung a hruaitu nih tih thu hi tûnlai khawvêlah hian an châwilâr ta hle mai a. Engtin nge he thupui hi Isua'n a lo sawi fiah ve le? (*Marka 9:33-37; Mat. 20:20-28*)?

II. Hriatthiam tûr: Thinlung inhawng: mi mal duhthlanna

A. Mahni sualna inhriatna bâkah hian Bible chuan Isua zuitute'n an tih ngei ngei tûr thil dang a awm niin a sawi a, chu chu eng nge ni? (*Luka 24:32*).

B. Zirtîrte'n an tih anga Isua zui tûra thil engkim kalsan tih hi eng nge ni a awmzia? (*Luka 5:11*).

III. Tih tûr: Indonoa ropui leh Pathian hmangaihna dân

A. Engtiang kawngte-in nge i thinlung kha Pathian Lehkhabu kal tlanga Isua inpuannaah hian a kan theih ang?

B. Isua i zui ve theihna tûra thil i kalsan ngai awmte chu engte nge ni? Chûngte chu in class-ah sawi chhuak teh.

KHAIKHÂWMNA: Isua chuan chiang taka kan hnêna inpuang hmasa zet lovin amah zui tûrin min sâwm ngawt lo va. A thupuan chu lo pawm emaw, lo hnâwl emaw tûrin duhthlanna

zalên tak kan nei theuh a ni. Mi-in duhthlanna an siam hian indona ropuia an tih ve tûr chu an ti a ni nghâl bawk.

INZIRTÎR DÂN TÛR

Rahbi 1-na: Chawkpûr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Luka 24:32.*

Thlarau nun thanna atâna thil pawimawh: Bible hian Isua chu tu nge a nih tih kan hriat theih nân a chanchin a sawi tam tâwk hle a. Chu thupuan chu lo pawm thei tûrin kan thinsung hi kan lo inhawng em tih lai hi thil pawimawh ber chu a ni.

Zirtîrtûte Pual: Tûn kêr zirlai hian i class member-te kha Isua zuitu mipui pung khâwm zînga tel ve angah inchan tûrin a duh a, Krista'n a ropuina a puan chu mi hrang hrangte'n an lo dawnawng dân lo thlîr tûrin a beisei bawk a ni. Member tinte khân he Isua thupuan hi wawin hian puan nawn leh ni ta se, engtin nge an lo chhân ve ang tih inzâwt theuh rawh se.

Ngaihtuah Teh: Isua nihna an hriatthiam dân inang lo nuai mai hi a hma daih aţanga duan lâwk sa vek niin a lang lo. Mi tinte hi keimahni'na thil kan lo beisei dânin mi a kaihruai thui thei viau mai a; tin, thil dang eng eng emaw pawhin kan thil thlîr dân a hliah fo thîn bawk. Chutiang chu ni mah se, kan kawng chhun êngtu thilte chu kan hmu thiam tho tûr a nihzia a lanna tam tak a la awm a ni.

Rahbi 2-na: Zawng chhuak rawh

Zirtîrtûte Pual: Chanchin Thâ bu palî-a Isua chanchin kan hmuhate hian a thiltihtheihzia tarlanna tam tak a awm a – ramhuai te, thlipui leh tuifâwn te, damlohna te, leh thihna chungah thu a nei vek a. Hêngte hi Rom-ho chungah sipai chakna chelek ai chuan Messia a nihna târlangtu ropui ber ber a ni zâwk a ni.

ZIR ZÂUNA

I. Lei leh vân pum huapa hna pawimawh tak thawk tûrin mi tling lo tê tê a ko *Marka 3:14*)

Marka 3:14-ah hian Isua'n zirtîr sâwm leh pahnihte a ruat thu leh an hmingah tirkhohte tih a phuah thu kan hmu a. Grik ãawnga "ruat" tih emaw, "nemnghet" emaw tihna chu *poieo* a ni a, a ngialngana lehlin dâwn chuan "ti tûrin" emaw, "siam tûrin" emaw tih tûr a ni ang. ãawngkam dangin sawi ta ila, Isua khân an nihna a siam tihna a ni mai âwm e. Helai thu-ah hi chuan Isua hian tirkhohte kha a bîk taka a thlan mi bîk sâwm leh pahnihte ni tûrin a siam pawh kan ti thei ang chu. He thu hian ruat an nih chhan leh a rah chhuah pawh a sawi lang nghâl a; chu chu: (1) Isua hnênah an awm ang a, (2) chutichuan chanchin ãa hril tûrin a tîr chhuak dâwn a ni.

Isua chuan amah zuitu tam takte zîng aţangin hêng tirkoh sâwm leh pahnihte hi a thlang chhuak a. Hêng a mi thlan chhuahte hi a ngaih dâna mi ãa ber berte an ni emaw kan lo ti mai thei. Amaherawhchu, mihringte thlîrna aţang chuan sâwm leh pahnihte khân bei an tidawng ãhîn hle mai a. Hetiang mi sâwm leh pahnih ngawt mai Isua'n a thlang hian kohhrana mawhpurhna chelhtu tûr kan thlan emaw, ruat emaw laia kan duh fîr leh lutuk ãhîn hi min titîm deuh se a ãa ngawt ang. Thlan nahawm taka mi siamtu ber zâwk chu LALPA hman theih tûr kan ni em tih zâwk hi a ni. Hetih lai huna Isua a mamawh leh tûn huna a mamawh la ni reng bawk chu thil zirtîr theih mi leh thilung leh rilru inhawng a ni a. Hei chiah hi Petera-ah pawh kan hmuh chu a ni.

Zankhuua sangha pakhat pawh a man loh hnu khân Isua chuan Petera chu li thûk lama a lênte deng leh tûrin a hrilh a (*Luka 5:4-8*). Chutichuan, sangha tam tak a man ta a nih kha. Hetianga Krista thiltihtheihna a hmuhtîr hnu hi

chuan, “LALPA, mi kalsan rawh, mi sual ka nih hi” a ti chûl mai a ni (*châng 8*). A sualna a hria a, tin, Isua hnên ațangin thinlung thianghlim dawn a inpeih at bawk a. Hetianga inngaihtlâwmna hi Krista chhiahhlawh ni thei tûra min siamtu ber chu a lo ni zâwk.

Ngaihtuah Teh: Isua hnêna tirhkohte awm tûra ruat a ni leh, chumi hnu-a thu hril tûra tirh chhuah an ni ta kha a pawimawh dân han sawi ho teh u.

II. He mi hi eng nge a nih a? Isua nihna dik tak puan chhuah a ni ta (*Matthaia 8:23-27*)

Matthaia 8:23-27-ah hian (*Marka 4:35-41* leh *Luka 24:19-35* pawh chhiar bawk la) Isua'n thlipui leh tuifâwn a hauh reh vek thu kan hmu a. Chutia a hauh reh ta mai chu zirtîrte'n mak an ti êm êm mai a, “He mi hi eng nge a nih a, thlî leh dîl lam pawhin a thu an âwih hi,” (*châng 27*) tiin a sawi hial a ni. Hetiang bawk hian Chanchin Ṭha bu palî-te hian zawhna pawimawh tak min zâwt a: Isua chu tu nge ni?

Chanchin Ṭha ziaktute hian Isua chanchin an ziahte hi Isua chu Messia a nihzia târlanna atân a ṭha tâwk hle niin an ngai tih a Chiang a. Dik tak pheih chuan hêng a chanchin an ziahte hian thil a ti thei êm êm a, chuvângin zirtîrte'n rinna an tlachham leh fô mai kha kan hrethiam lo lek lek zâwk hial a ni.

Nimahsela, zirtîrte'n rinna an nei tlêm lutuk mai leh Phairisaite pawh Messia lo lan dân tûr chungchânga ngaih dân an lo neih sa an sahuai thing vawt tlut mai kha pâwng dem ngawt thei kan nih bîk lohna lai a awm ve tho mai thei. Thiam taka anmahni demna thu kan chhâkchhuah hman keimahni pawh hian âwn sa lam leh ngaih dân eng emaw

kan lo neih lâwk tawh ðhin avâng hian thil nihna dik tak kan hmu thei lo ve fo ðhin a ni tih i hria ang u.

Ngaihtuah Teh: Juda-te zînga tam tak khân Isua chu Pathian Fapa a nih an ring lo va, a chhan pawh Messia lo lan dân tûr leh a tih tûr ni-a an beisei dân dik loh vâng a ni. Hei hian ngaih dân nghet sa leh âwn lam sa neih tlat mai hlauhawm theih dân eng nge min hrilh le?

III. Chhiahhlawh hna thawk chung a hruatu nite (*Marka 9:33-37*)

Isua chuan, “Tu pawhin hmasa ber nih a duh chuan mi zawng zawng aia hnuhnûng berah a awm tûr a ni a, mi zawng zawng rawngbâwltu-ah a awm bawk tûr a ni,” tiin a sawi a (*Marka 9:35; Mat. 20:20-28*). He thu, chhiahhlawh hna thawk chung a hruaitu nih hi tûnlai hian sumdâwnna lam leh hruaitu ni tûra inchher chhuahna hmunah te chuan leklam berah an hmang tawh a. Chanchin ðha bute chhiar ðhin tân chuan hei hi thil thar a ni hran lo. He thu hi Isua chuan a zirtîr rilru chî-ai tak, he leia Messia lalram din a nih huna dinhmun ðha luah tuma lo intibuai lâwk sa ringawtte hnênah khân fiah takin a lo hrilh daih tawh a. Isua hnêna awm reng tawh, fîmkhur taka Isua’n a thlan leh thil eng eng emaw zirtîr ðhinte meuh pawh khân Isua hnathawh tûr dik tak chu an hrethiam tak tak bîk lo va, a lalram zia leh ropuina awmzia te phei chu an lo man lo hle a ni. Hetiang khawpa thil an lo hre sua mai hi indona ropui thleng mêk avânga awm thei a nih ngawt lo chuan hrilhfiah dân tûr dang a awm thei dân em ni le?

Ngaihtuah Teh: Zirtîrte’n Isua bula kum thum vêl zet hun an hnam hnu pawha a hnathawh tûr an hriatthiapui thei rêng rêng lo mai hi a mak viau mai a. Mahse hei hian Isua kan hriat dân leh thutak hrim hrim kan lo hriat dânah hriat

fuh tâwk loh kan lo nei reng thei a ni tih a tilang. Thutak kan hriat chu eng pawh lo ni se, kan thil hriatthiam dân hi a la beitham êm êm a ni tih inhre thei tûrin tlâwmna nun kan mamawh theuh hlawm chu a ni.

Rahbi 3-na: Nunpui rawh

Zirtîrtûte Pual: Tûn kâr zirlai atâna thil pawimawh tak mai chu Isua hi tu nge ni tih kan hre tak meuh em tih leh, a nihna kan kan lo hriat dân chuan amah leh min chhandamna atâna hna a thawh te hi engtiangin nge a nghawng tih te hi a ni.

Ngaihtuah zui tûr/a taka hman zui nghâl tûr thilte:

- ① Isua'n li thûk lama a lên dêng tûra Petera a hrilh a, sangha tam tak a man tâk hnu-a Petera awm dân leh mi sual nia Isua sawitute (*Joh. 9:24*) awm dân kha khainkhin la. Eng nge an danglamna?
- ② Petera leh a thianté khân an neih zawng zawng kalsanin Isua an zui tih kan hria a, heta “neih zawng zawng” tih hian engte nge a huam? Hemi tum hian Isua nihna dik tak chu an hre tawh a ni tih a lanna eng nge awm?
- ③ Engtin nge chanchin tha hrila kan kal chhuah hma-in Isua bula awm rih phawt tih thu hi kan nunah a takin kan thlentîr ve theih ang?
- ④ Isua nihna dik tak i hriat tawh avânga i thil tih tâkte chu eng nge ni?

Rahbi 4-na: Siam rawh

Zirtîrtûte Pual: Isua nihna dik taka hriatna chuan a inngaihtlâwmzia kha mak min tihîr ngei dân a ni. Mi sualte tân rawng a bâwl a, amah a inhlân a, a tâwpah chatuan nunna an chan theih nân a thi leh bawk a. I class member-te kha an ni tin nun theuha chhiahhlawh hna thawk chungá hruaitu an nih theih dân tûr sawipui ang che.

Zirlaite tân

Hriat tûr: Ngaih dân eng emaw an lo neih sate'n Pathian kohna an chhân dân nghawng a neih theih dân ngun takin an chhût Chiang ang.

Hriatthiam tûr: Pathian mizia an hriat hriat dân leh thil nihna hrim hrim an hriat dân chu Thlarau Thianghlim kaihhruaina ang zêl a nih a pawimawhzia an hrethiam ang.

Tih tûr: Ngaih dân eng emaw an lo neih sate chuan Thlarau Thianghlim âw an zawmna tûr a dâl nge dâl lo tih an hriat theih nân an thinlung leh rilru te ngun takin an en thîn ang.

Thupui Then:

I. Hriat tûr: Ngaih dân neih sa neih a hlauhawmnate

- A. Zirtûrte rilru puthmang chu Pentikost nî aţang khân a danglam ta a ni tih hai rual a ni lo. Juda ni ve lote (Jentail-te) chung a rilru puthmang lo danglam tâk dân Tirhkohte 10-a kan hmuh hi han sawi ho teh u.
- B. Mi tute emaw chung a ngaih dân nghet tak kan lo neih sa ngawtna ang chî hi kan bân san theihna tûr in eng thilte nge pawimawh?

II. Hriatthiam tûr: Ngaih dân eng emaw nei sa theuh kan nih vekzia inhria-in

- A. Kristian kohhran hmasate'n chanchin tha hril hna an thawhna kawngah khân Thlarau Thianghlimin eng hna nge a thawh ve?
- B. Engtin nge tute hnam emaw, chî emaw kan ngeih loh sa ngawtna ang rilru hi kan dah bo theih ang?
- C. Eng vângin nge tirhkoh hmasate tân khân huaisen hle a pawimawh viau? Vawia kan mamawh lian ber chu eng nge ni?

III. Tih tûr: Mihringte'n zalên taka kan chhia leh ða hriatna leh duhthlanna kan hman dân te hian kawngro a su thei hle

A. Chanchin ða duh lohna a nasat êm êmna hmunah chanchin ða hril ngai tlat ta si se, engtin nge i tih ang?

B. Wawiinah hian ngaih dân nghet tak i lo neih sa eng engte kha nge i bânsan ve ang?

KHAIKHÂWMNA: Ngaih dân nghet tak kan lo neih sa tawhte hi Thlarau Thianghlim thiltihtheihna tel lo chuan kan paih ngawt thei lo va; tin, sual sipaite pawh kan hneh theih hek lo.

INZIRTÎR DÂN TÛR

Rahbi 1-na: Chawkpêr rawh

Bible châng thlêr bing tûr: *Tirhkohte 4:13.*

Thlarau nun ðanna atâna thil pawimawh: Isua nêna hun kan hman hian Thlarau Thianghlim chuan chanchin ða thutakte chu kan thinlung leh rilru-ah a rawn tuh ðîn a. Chumi hnu-ah chauh chuan Krista tâna thuhretu kan nih theihna tûr kawng dâl theitu sual thiltihtheihnate chu kan lo hneh thei ta ðîn a ni.

Zirtîrtûte Pual: Ngaih dân eng emaw kan lo neihte hian Pathian kan hmuh dân te, kan tâna a thiltum nia kan hriat te, leh mi dang kan thlêr dân te a nghawng thui thei viau mai a, keimahni ðeuh hi kan inenfiâh pawh a ðul khawp mai. Hêng ngaih dân nghet kan lo neih sate zawng zawng hi Thlarau Thianghlim ðanpuina azâra hneh vek thei kan nihzia hi sawi uar lutuk a awm thei lo hial ang.

Ngaihtuah Teh: Zirtîrte khân Isua thawh leh hnu-ah pawh Krista lalram zia hi an la hrethiam tak tak thei chuang lo va. Engtiang kawngte-in nge anmahni ang tho hi kan nih ve le? Krista lalram chungchânga ngaih dân eng emaw lo neih sa-na

ang chî-ah hian eng ang hlauhawmte nge awm thei? Chutiang chu engtin nge kan hneh theih ang?

Rahbi 2-na: Zawng chhuak rawh

Zirtîrtûte Pual: Kohhran hmasate chanchin kha kan zir chian chuan tirhkohte'n Isua chu Messia a ni tih an hriat a, huaisen taka chanchin tha an hrilh a, Pathian chuan mi zawng zawng – Juda mi an ni emaw, Jentail mi an ni emaw, a pawm vek a ni tih an hriatna chhan kha Thlarau Thianghlina chhûn khah an nih tâk vâng a ni tih chiang takin a lang. Isua zirtîrna thute ngei pawh hi (keimahni-ah chuan Bible zirna aţanga kan hriat a ni a) Thlarau Thianghlimin min hriattîr a nih loh chuan a awmzia kan hrethiam tak tak thei chuang lo a ni.

ZIR ZÂUNA

I. He leiah hian a lalramrawn din tûr niin an la ngai cheu (*Tirhkohte 1:6-8*).

Tirhkohte'n Isua hnêna zawhna an zawh chu: “LALPA, tûnah em ni Israel-te hnênah ram i pêk leh dâwn ni?” (*Tirh. 1:6*) tih hi a ni a. He an zawhna hian Isua kha a tibeidawng ve viau-in a rinawm. Vânah a lâwnsan hun a thleng têt tawh a. A tâna thuhretu an nih theih nâna an mamawh awm chhun chu lo nghâk rih tûrin a hrilh a. Mahse, zirtîrte'n an hriat duh ber chu hei leiah hian a lalram a din dâwn hnai tak tak tawh em tih chu a ni tlat si! A tâwpna atâna Isua hova hun an hman lai leh, amah Isua pawhin Thlarau Thianghlim pêk a tiam chu a lo thlen hmâ chuan Jerusalem-a la awm rih tlat tûra a hrilh lai ngei pawh khân tirhkohte rilru-a lang lian ber chu leia lalram arawn din tûr thu a ni tlat mai si a ni. Hetianga thil an hrethiam thei rêng rêng lo mai hi keini tûnlai huna mite tân pawh hian vaukhâna ni nghâl rawh se.

Ngaihtuah Teh: Ngaih dân sa eng eng emaw kan nei hi keimahni tân bawk a hlauhawm a ni tih hi kan ngaihtuah

phâk lo fo ðîn a. Tirkkohte khân ngaih dân sa an neihte an hneh theih nân khân eng thilte'n nge ðanpui le?

II. Thlamuantu a lo thleng (*Tirkkohte 2:5-12*)

Tirkkohte 2-ah hian Isua'n a lo tiam tawh anga Thlarau Thianghlim a lo thlen tâk thu kan hmu a (*Tirh. 1:4, 8; Joh. 16:7, 13*). Ellen G. White-i chuan ti hian a lo ziak a: “Thlarau Thianghlim chu mei anga inlanin, lei angin a insem darh a, an chungah chuan a lo chuang ta ðheuh va. Hei hi zirtîrte'n thilpêk an dawng ta tih lantîrtu a ni a, chu thilpêk an dawn avâng chuan tân hmâ an la hriat ngai rêng rêng loh ðawngte pawh nâl takin an lo hmang ve thei ta a ni. Mei anga a lo lanna hian tirkkohte chuan ðahnemngai taka hna an thawh tûrzia leh thiltihtheihna-in a zui zêl tûrzia a entîr bawk.”—*Tirkkohte Thiltih*, p. 39.

Ngaihtuah Teh: Thlarau Thianghlim thiltihtheihnaa inngat lova chanchin ða hril hna thawh ve ngawt mai hi eng nge a hlauhawmna awm? A hnuai Ellen G. White-i thuziak hi tânlai hun atâna a ðangkai theih dân tûr han sawi ho teh u. “Tirkkohte thusawi ringawt kha chu a chiangin mi rilru pawh a khawih viau a ni mai thei e; mahse mite'n ngaih dân nghet tak an lo neih sa tawhte kha chu an ðiahsak thei chuang ðêr lo. Amaherawhchu, Thlarau Thianghlim chuan an thusawite chu an thinsungah a châm zuitîr ta ðîn a ni.”—*Tirkkohte Thiltih*, p. 45.

III. Isua thawh leh thu chu thiltihtheihna nêh hnam zawng zawng hnênah an puang (*Tirkkohte 4:1-30*)

Puithiamte leh Israel hnam hotute chuan chanchin ða hril hna chu a dâl dân kawng an zawng reng a (*Tirh. 4:1-3, 26, 27*). Tirkkohte chuan Isua hminga thuhiril an tâwpsan mai theih ringin vauna thu dêngkâwng tak tak an chhâk chhuak ðîn nghe nghe a ni.

Chanchin ƣa dotute zîngah khân thawhlehna thu ring lotu Sadukaite pawh an tel ve a. Tirhkohte chuan kha ti taka an hotute lak aƣanga dona an tâwk ta mai kha Setana leh a hote'n Krista an do êm avânga lo thleng a ni tih an hria (*Tirh. 4:26, 27*). Hêng mite hian Setana tirh an ni tih pawh inhre hran chuang lovin chanchin ƣa darh zêl tûr chu dan an tum ƣâng ƣâng a (*Tirh. 4:17*). Isua chuan chanchin ƣa chu Jerusalem-ah te, Judai ramah te, Samaria ram khaw tinah te, leh khawvêl tâwp thleng pawha puan chhuah vek a nih tûr thu a lo sawi tawh a (*Tirh. 1:8*). Chuvângin tirhkohte khân Juda ni ve lote chu thianghlim lo ang hialin ngai eng ang mah se, chanchin ƣa hril hna chu a kal ngaiin a kal reng dâwn tho a ni.

Thlarau Thianghlim chuan indaidanna bangte chu a rawn chhu ƣiat ta a (*Tirh. 8-a Ethiopia mi tilreh chanchin leh, Tirh. 10-a Kornelia chanchin kha chhiar la*). Hêngahte hian indona ropui chu nasa taka beih a ni a. Nimahsela, huaisen taka zirtûrte'n chanchin ƣa an hrilh theihna chhan ber zâwk chu Thlarau Thianghlima an lo kahh tâk vâng a ni (*Tirh. 4:29, 31*). An huaisenzia chu Stephena awm dânah pawh khân a Chiang mai a, a thih dâwn thleng pawh khân a rinna chu nghet takin a vuan tlat a nih kha (*Tirh. 7:60*).

Ngaihtuah Teh: Thlarau Thianghlim chuan tirhkohte kha an hna hlenchhuak thei tûrin huaisenna a pe a. Hei thu hian Krista zuitute chu eng hunah leh khawi hmunah pawh Thlarau chuan an mamawh ang a pe zêl dâwn a ni tih engtin nge min hrilh?

Rahbi 3-na: Nunpui rawh

Zirtûrtûte Pual: Pathian mite chu Thlarau Thianghlima an kahh lai chuan dona leh tibuitu dang dang tâwk mah se, chanchin ƣa hrilh tûrin an huaisen êm êm tho ƣhîn a. Hnam dangte ngeih lo sa ngawtna rilru an lo put te chu an thlah a;

tin, chanchin ƣa thuchah pawh chu a lo ngaithlatute hriatthiam theih tûr zâwng takin an puang thiam ta ƣhîn a ni.

Ngaihtuah zui tûr/a taka hman zui nghâl tûr thilte:

- ❶ Tûnlai hunah hian awmze nei taka chanchin ƣa kan puan darh theih nân eng nge kan mamawh ber ni ang? Tûnah ngei pawh khân Thlarau Thianghlimin i thinlung a rawn chhûn khah a, chanchin ƣa hril darh nâna i mamawhte a rawn pêk theih nân che i ƣawngƣai dâwn nia.
- ❷ Mi dangte ngeih loh sa ngawtna emaw, ngaih dân nghet sa eng emaw kan neihte hian keini Seventh-day Adventist-te pawh hi khawvêl puma vântirhkoh pathumna thuchah puan darh hna kan thawhna kawngah harsatna eng eng emaw min siam ve dân a awm em?
- ❸ Pentikost nî khân hnam hrang hrang leh ƣawng hrang hrang hmangtute an kal khâwm tih kan hria a, kan Kohhran pawh hi hnam hrang hrang leh ƣawng hrang hrang hmangtute awm khâwmna a ni hi a ƣa zâwngin kan hmanng thiam em? In tual chhûng kohhran kha a thil thlîr dânah mi hrang hrangte an leng ve em le?

Rahbi 4-na: Siam rawh

Zirtîrtûte Pual: Mi dangte ngeih loh sa ngawtna ang chî hi chanchin ƣa hril hna thawhna kawnga dâltu lian ber pakhat a la ni reng a. Chanchin ƣa kan va hrilhthe hian anmahni hnam zia leh tih dân te kan zahsak hle a ni tih an hriatthiam a pawimawh khawp mai. Mi dangte ngeih loh sa ngawtna ang chî rêng rêng hi kan hnâwl vek tawh a ni tih lantîr tûrin eng nge kan tih ang?

* * *

Zirlai 10-na Zirlai Kaihtawi

March 5, 2016

Châng thlan: *1 Korin 15:54.*

Zirlaite tân

Hriat tûr: Paula'n kohhran, chhandamna, leh Krista leh amah zuitute'n hnehna an channa (thihna chung a hnehna an chan tâk dân pawh kha telin) kawnga indona ropui a lan dân a sawite hi an thlîr nawn leh ang.

Hriatthiam tûr: Beiseina, thihna leh hmêlma dangte chu Krista lo kal hunah chuan an tâwp vek tawh dâwn a ni tih hriatna chu an chang ang.

Tih tûr: Mi tinin kan hmachhawn theuh thlarau lam indona awm mêk kârah hian Kristaah an awm reng ang.

Thupui Then:

I. Hriat tûr: Kristiante hian Setana hi a mi mal ang ringawt ni lovin, a kohhran ang zâwng pawhin an do a ni

- A. Engtiangin nge Paula'n Krista leh Adama a khaikhinna thute hian indona ropui thupui chu a lan chhuahâtîr?
- B. Eng vângin nge thihna hi kan hmêlma hnuhnûng ber tûr a nih? Han sawi ho teh u.

II. Hriatthiam tûr: Kohhranin sual a beihna kawngah hian hnehna vâwrtâwp a chan hun tûr chu thihna a hneh hunah a ni ang

- A. Kohhran nihna sawifiah nâna tehkhin thu a hmante hian engtiangin nge kohhran member-te hi inhmangaih tlâng dial diala awm thei tûrin min tanpui?
- B. Mitthite thawhlehma a thleng dâwn a ni tih beiseina hian engtiangin nge kohhran member-te hi ni tina sual an dona kawngah hian a tanpui?

III. Tih tûr: Pathian râlthuam famkima inthuamin

- A. Tûn kârah hian Pathian râlthuam famkimin i inthuam a ni tih lantîr tûrin eng thil nge i tih ang?
- B. Mitthi thawhlehma a thleng dâwn a ni tih beiseina hian engtiang kawngte-in nge an hmangaih chân ta

chhôngkuate i thlamuan theih dân tûr kawng a hrilh che?

KHAIKHÂWMNA: Hrehawmna, natna, leh thihna a thlen châmchî-na hmun khawvêlah hian mitthite thawhlehna a thleng dâwn a ni tih beiseina kan neih hi kan puan a tûl tak zet a. Krista chuan a thawhlehna hmang khân ramhuai leh thihna chu kan zavai atân a lo hneh tawh avângin keini pawhin thihna hi kan la hneh ve dâwn a ni.

INZIRTÏR DÂN TÛR

Rahbi 1-na: Chawkpûr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *1 Korin 15:54.*

Thlarau nun ðhanna atâna thil pawimawh: Thihna hi mihringte kan dawrâwmzia min hriat nawntirtu a nih laiin Krista chuan kan tân thlâte a lo hneh vek tawh a. Mitthite thawhlehna hun a thleng dâwn a ni tih beiseina hi he khawvêl sualna chi hrang hrang kêra kan lên lai hian a mi mal ang leh a kohhran ang zâwng pawhin thlamuanna min petu ropui tak a ni.

Zirtirtûte Pual: Tûn kêr zirlai hian i class member-te kha thawhlehna beiseina a awm avânga lâwm tûr leh kohhrana awm ho a pawimawhia hrethiam tûrin a sâwm a. Mi tin hi Pathian ngaiha hlu tak kan nih ðeuh tho rualin, kohhran hi Pathian chhôngkua, ringtute awm khâwmna a nih miao avângin kan ringtu-puite'n ramhuai beihnate an lo do lêt theih nân kan inñawnpui tawn vek a pawimawh hle a ni.

Rahbi 2-na: Zawng chhuak rawh

Zirtirtûte Pual: Paula chuan Krista leh Setana inkârah indona ropui a thleng mêk tih Chiang takin a sawi a. Krista'n hnehna a chan thu pawh uar takin a sawi baw. Setana chu hmêlma hneh tawh hnu a ni a, a bumna-in a nghawngte zînga a

hnuhnûng ber thihna pawh chu Krista thawhlehma hmangh khân hneh a ni tawh bawh a ni.

ZIR ZÂUNA

I. Adama hlawhchhamnaah khân Krista chuan hnehna a chang (*Rom 5:12-21*)

Adama khân amah leh a nupui Evi bawhchhiatna avângin khawvêlah sualna an pu lût a. Chumi chuan thuâwih lohna, thihna, rorêlna, leh thiam loh chantîrna te a thlen ta a. Kawng lehlamah Krista chuan khawngaih thilthlâwnpêk a rawn thlen ve thung a, chumi chuan thiamchantîrna, felna, leh thuâwihna a rawn thlen a, rinnaa amah lo pawmtute zawng zawng chuan chatuana nunna an lo chang thei ta a ni.

Adama sualna-in a nghawngte leh Krista felna-in a rahchhuahte hi a inang lo êm êm a. Paula chuan ti hian a lo sawi a: “Tichuan, mi pakhat sual avângin mi zawng zawng thiam loh chantîr an ni a, chutiang bawkin mi pakhat dik avângin mi zawng zawng thiam changin an nung thei ta a ni,” tiin (*Rom. 5:18, CL*). Isua kan rin chiah hian Pathian chuan Isua felna chu keimahni felna angah a lo chhiar ve nghâl a. Hei hi rinna avânga felna tia an sawi chu a ni a; tin, hei hi Seventh-day Adventist-te tân chuan vântirhkoh pathumna thuchah laimu ber a ni bawh. Kum 1905 daih tawh khân Ellen G. White-i chuan ti hian a lo ziaak a: “Krista leh a felna hi kan inngahna, kan rinna nghah chhan ber lo ni rawh se,” tiin.—*Evangelism*, p. 190. Kum 1890 pawh khân ti hian a lo ziaak bawh a: “Mi tam tak chuan rinna avânga felna hi vântirhkoh pathumna thuchah a nih leh nih loh min rawn zâwt a, ka lo chhâna chu, ‘Vântirhkoh pathumna thuchah a ni ngei e,’ tih hi a ni,”—*Evangelism*, p. 190.

Ngaihtuah Teh: Tûnlai kan khawvêlah hi chuan mi tam takin Setana hi a tak taka a awm pawh an ring tawh meuh hlawn lo va. Engtiangin nge Paula zirtîrna hian Setana chu a taka

awm ngei a ni tih leh ani chu Krista'n a hneh tawh thu te hi uar tak a sawi le?

Engtiang kawngte-in nge Adama kha Krista entirtu a lo nih le? (Rome 5:12-14)?

II. Thawhlehna thiltihtheihzia (1 Korin 15:12-19)

Krista kha tholeh lo se chuan, chanchin tha hril pawh hian awmzia a nei dawn lo va. Thawhlehna hi awm ta lo se chuan kohhran hi a din a tul chhan a awm lo vang a, Kristian thurin hrim hrim pawh hi engmah lo mai a ni tihna a ni baw k ang (*1 Kor. 15:14*). Chutiang chu a nih avangin Setana chuan mite'n thawhlehna a awm lo nia an rin theih nan a theih ang angin hna a thawk dawn tih hi a chiang hle a ni.

Isua hunlai pawh khân Juda sakhaw vuantute zinga pawl pakhat, Sadukai-ho an tihte chuan thawhlehna hi a awm an ring lo va; chutih lain Thuthlung Hlui lehkhabu lamah chuan a awm ngei tur thu tarlan a ni reng tho si (*Dan. 12:2, 13; 1 Sam. 2:6, leh a dangte*). Paula chuan chang deuh khel khawl takin, "Tun dam chung chauhva Krista chunga beiseina kan neih chuan, mi zawng zawnga khawngaihthlak ber kan ni ang," tiin a lo sawi a (*1 Kor. 15:19*). Amaherawhchu, Paula kha chuan Krista chu thlan atangin a tholeh a ni tih a hre chiang a (*1 Kor. 15:20*). Mihringte thuawihlohna avanga chhiatna lo thleng zawng zawng zingah hian thihna hi sualin a nghawng chhuah rapthlak ber a ni a, chuvangin hmelma hneh tur hnuhnung ber pawh a ni baw k (*1 Kor. 15:26*).

Ngaihtuah Teh: Setana chuan thawhlehna leh tholeh Krista Chhandamtu chu miin an ring a nih chuan a chan a chhe hle dawn tih chiang takin a hria a. Engtiangin nge

thawhlehna chungchângah hian indona ropui chu beih mêk a nih le?

III. Kohhran chu hmêlma hmachhawn mêktu taksa ang a ni (*1 Korin 12:14–26*)

1 Korin 12:12–31 hian kohhran nihphung sawifiahna atân mihring taksa a hmang a. Taksa chu pakhat, mahse pêng hrang hrang nei a ni ang bawkin kohhran pawh hi taksa pakhat a ni a, a member-te chu a pêng hrang hrangte a ni ve. Kohhran chu taksa anga tehkhin a ni hian a inpumkhatzia târlan a tum a; chutih rual chuan a chhûnga mi inang lo tak tak awm khâwmte hian tum thuhmun neiin hna an thawk tlâng thei a ni tih a tilang nghâl bawk.

Paula hian inpumkhatna a hriatthiam dân chu Trinity behchhanin a sawi a (*1 Korin 12:4-6-a* Thlarau, LALPA, leh Pathian tih a sawina hi en la). Paula sawi tum ber chu kohhrana awmte hi hnam hrang hrang ni mah ila (*1 Kor. 12:13*), kan tih theih zâwng leh thlarau thilpêk kan dawnte pawh inang lo hlawm hle mah se (*1 Kor. 12:28*), Pathian ram din tûrin kan thawk tlâng vek thei tih hi a ni.

Kan hre sa vek tho ang a, Paula'n a lo mitthla anga Kristiante hi kan inpumkhat a nih ngat chuan Setana chu a lungni lo hle dâwn a. Chuvângin kan zîngah hian inremlohna, inthendarhna, inbeihtawwna, inhmuhmawhtawwna, leh inhuattawwna chi theh darh a tum ruh hle a ni. Chutiang chî a theh darh avâng chuan Krista taksa kohhranhote zîngah hian inpuhmawhtawwna a lêng thîn rêng a ni lo'm ni?

Sawi ho tûr: Kohhranin t̄ha taka a hna a thawh theih nân hian inpumkhatna chu a t̄ul hle lai hian, inpumkhatna kan hriatthiam dân erawh a inang vek kher lo thei a. Inpumkhatna chu engin nge siam? Seventh-day Adventist

Kohhran hian engtin nge inpumkhatna chu kan lantîr theih ang?

IV. Diabola nêna inbitumna (*Efesi 6:11-17*)

Efesi 6:10-17-ah hian Pathian Lehkhabu-in indona ropui chu thlarau lam indona a nihzia chiang taka a sawina kan hmu a. Hetah hian diabola (Grik, *diabolos*; *Thupuan 12:9 nêk khaikhin la*) chu Pathian hmêlma lian ber anga sawi a ni a, ngamthlêmna chi hrang hrang a hmang a (Grik *ṭawng chuan methodeia* tih a ni a, he thumal hian *Genesis 3:1*-a Evi a thlêm dâwna a fin vervêkzia kha min hriat chhuahtîr a ni). Diabola nêna kan inbeih dân sawifiah nân chuan “buan” tih emaw, “sual” tih emaw a hmang bawk (Grik, *pale*; *Efesi 6:12*).

Sual sipaite chu ringtute tihthaih thîn anga sawi a ni bawk a, *Thupuan 12*-a drakon-in hmeichhia a châng reng lai te pawh kha rilru-ah a lo lang a. He lai thu-a ringtute'n kan buan nia a sawi chu “lalnate leh, thuneihna te leh, he thim chungka khawvêl rorêltute leh, vân hmunahte thlarau سوالho awmte an ni a,” (*Efesi 6:12*). Thil lang chiang ta êm êm chu, Pathian mite hian keimahni chakna ringawt chuan hêng sual sipai rothap tak takte hi kan ngam dâwn lo va. Chuvâng tak chuan Pathian râlthuum famkim pawh pêk kan ni ta rêng a ni: kan kâwng chu thutak kâwnggrênin kan hrêng ang a, felna âwmpêw kan hâ ang a, remna chanchin ṭha inbuatsaihna chu kan ke-ah kan bun ang a, rinna pêw kan la ang a, chhandamna lukhum kan khum ang a, Thlarau ngûnhnâm Pathian Thu chu kan la bawk tûr a ni (*Efesi 6:14-17*).

Ngaihtuah Teh: Engtiangin nge *Efesi 6:14-17*-a thlarau lam râlthuum pêk min tiamte hian sual thiltihtheihna leh thlarau lam thimna lak ata min vênhim le?

Rahbi 3-na: Nunpui rawh

Zirtîrtûte Pual: Tûn kêr zirlai hian inpumkhatna thu leh ringtu intêl khâwmte zîngah mahni tih theih zâwng theuhte tha taka tih mai a pawimawhia min hrilh a. Engtiangin nge kohhran chu taksa anga a tehkhinna hian mawhphurhna thenkhat chu thenkhat dang aia pawimawh bîk leh ropui zâwk anga ngai lo tûra min zirtîr le?

Ngaihtuah zui tûr:

- ① Engtiangin nge Krista'n Setana a lo hneh tawhna chu keimahni hnehna pawh a lo ni ve?
- ② Eng vângin nge kohhrana awm hi a pawimawh viau? Eng vângin nge kan awmna kohhran chu kohhran dik a ni em tih pawh hriat a tûl viau bawk le?
- ③ Paula khân Kristian nunah kohhran hian pawimawhna thûk tak a nei a ni tih a rinzia a lanna a awm em? Han sawi ho teh u.
- ④ Kan lâwina kohhran chuan a tih tûr ti tâwk lo niin niin hre ta ila, eng thil nge kan tih ang?

Rahbi 4-na: Siam rawh

Zirtîrtûte Pual: Thawhlelehna thu leh chumi beiseina khawvêl hnêna hrilh dêrh kan duhna te hian hmêlmapa'n min beihnate leh min bumna dân te kan hriatthiam theih nân min tanpui a ni.

* * *

Châng thlan: *1 Petera 4:1, 2.*

Zirlaite tân

Hriat tûr: An rinna nun chhuahpui tumtute chuan dona an hmachhawn ngei dân ni âwma Petera'n a lo sawi chu an chhêt Chiang ang.

Hriatthiam tûr: Rinhlelhna te, tihduhdahna te, leh thil sual ti tûra thlêmna te an hneh theih nân Pathian thutiamte chu ring ngam zêl dân an thiam ang.

Tih tûr: Pathian duh dân anga nung tawh tûrin thutlûkna an siam ang.

Thupui Then:

I. Hriat tûr: He khawvêl hlauhawm takah hian Pathian duh dân anga nungin

A. Ringtute hian Pathian duh dân anga nun an hman theih nân eng thil nge mamawh an neih?

B. Pathian duh dân anga nun hmangtute tân engtiang kawngte-in nge khawvêl hi a hlauhawm viau mai le?

C. Pathian duh dân anga kan nun theihna tûr chuan thlarau lam pûr châwk tûr eng engte nge awm le?

II. Hriatthiam tûr: Tawrhna kârah pawh Krista rilru ang kha pû ve-in

A. Engtin nge ringtute chu an chheh vêla mite khawsak dân sual tak tak lak ata chu an inthiar fihlîm theih ang?

B. Engtiang kawngte-in nge rorêlna lo thleng tûr beiseina chuan ringtute chu Pathianin (thim ata chhuak a, a êng mak taka lût tûra) a kohna hlutzia hrethiam tûrin a fuih?

III. Tih tûr: Indona ropui leh Pathian hmangaihna dân

A. Engtiangin nge Krista lo kal leh i beiseina khân i ni tin nun dânah hnuhmâ a neih? Engtiangin nge tûn kâr zirlai hian i nun dânah hnuhmâ a neih ang?

Pathian duh dân anga nung niin i insawi thei ang em? Engtiangin nge Pathian duh dân anga nung tawh târa thutlûkna i siam chuan “tawrhna” a rawn thlen dâwn le?

B. Khawvêl thila nawrna i hmachhawn mêk chu engte nge ni a, chûngte chu engtin nge i chin fel theih ang?

KHAIKHÂWMNA: Krsita chuan kan tân a lo tawrh tawh avângin amahah chuan khawvêl tân ni lovin Pathian tân zâwk kan lo nung thei ta a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

Rahbi 1-na: Chawkpêr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *1 Petera 4:1, 2.*

Thlarau nun ðanna atâna thil pawimawh: Pathian Thu ang taka nung tûr chuan khawvêl leh khawvêl nawmna te hnâwl a ðul a. Chutiang chu mahni nawmsakna ùm ðhînte awmna khawvêlah hian thil tih awlsam tak a ni hauh lo; keimahni nungchang ðheuhte leh kan vêla thil thlengte han thlîr pheï hi chuan a harsa leh zual hle a ni. Amaherawhchu, Kristaa kan nihna chu kan hrethiam a nih chuan, a duh dân anga nung zêl thei tûrin a thutiamte chu kan rin chhan thei dâwn thung a ni.

Zirtirtûte Pual: Tûn kâr zirlai hian Kristian kan nihna ang leh Seventh-day Adventist kan nihna anga kan thil hmachhawnte chu a tak ngei a nihzia lam a chhui ber a. Chûng thilte chu kan thurinte avânga min nawih sawhtute hmachhawn dân tûr leh an thiltih dik lo tak tak angte ti ve târa min sâwmtu ringlo mite lo chhân dân tûr te a ni. I class member-te kha tihduhdahna kârah pawh Krista laka rinawm tlat zêl tûr leh khawvêl nawmsak ùmna lama an kal ve mai loh nân chhelna nei thei tûrin fuïh ang che.

Rahbi 2-na: Zawng chhuak rawh

Zirtîrtûte Pual: Kristian tih chu eng nge ni a awmzia tih hriatthiamna dik tak neih hi Pathian duh dân anga nung thei tûr chuan thil pawimawh hmasa ber a ni a. Tûr kârah hian *1* leh *2* *Petera*-te hi indona ropui thupui nêna a inkungkaih dân kan zir dâwn a. *Petera* chuan *Krista* chu hrehawm tuartu ropui tak, kan en tawn atâna thil hnutchhiahtu a ni mai lo va, he khawvêl hlauhawm takah hian Pathian ùih taka nun kan hman theih nâna mahni inhlân niin a sawi a. Rinna kawnga kan ùhân chhoh zêl theih loh nâna *Setana* hnathawhte chu Pathian chuan koh leh thlan kan nihna chianzia tihlanna hmanruaah a lo hmang ve hlauh thung a: chhûmpui anga min thlîr rengtu lei leh vâna mite hmaah hian mi bîk, lal puithiam kan ni tih a pho lang a ni.

ZIR ZÂUNA

I. Tih tûr nei, Pathianin a bîk taka a thlante (*1 Petera* 2:9)

Hmanlai *Israel* mite kha Pathian chuan a mi bîk ni tûrin a thlang a (*Exod. 19:5, 6*). *Petera* lehkhathawn pakhatna chuan he kohna sâng tak mai hi *Asia Minor* ram hrang hranga ringtu awmte-ah (*1 Pet. 1:1, 2:9*) leh, Kristian kohhran pum puiah a rawn hmeh bel ve leh a ni.

Israel mite kha Pathian hnam thlan bîk an nih thu chu *Deuteronomi*-ah pawh khân sawi nawn leh a ni a, amah Pathian leh *Israel*-te inkârah chuan thuthlung siam a nih thu a sawi baw (*Deut. 7:6; 14:2, 21; 26:18, 19*). *Deuteronomi* lehkhabu hi hmanlai *Bible* ram vêla chêngte'n inremna thuthlung an siam ùhin dân behchhana siam a ni tih hria ila. Chûng inremna thuthlung an siamahte chuan hnam lian leh chak deuhte khân hnam chak lo zâwkte nên inremna an siam ùhin a. Hnam chak deuhte chuan a chak lo zâwkte chu an vêng him ang a. Chutianga vên himna an dawn manah chuan hnam chak lo zâwkte chuan anmahni vêng himtute chu an zah êm êm a.

Chhiahte an châwi a, zahna entîr nân thilpêk eng eng emaw an pe a, tin, kawng hrang hrangin rawng an bâwlsak thîn bawk. Chutianga thuthlung an siam thenkhatte chu a nghetin a fuh êm êm mai a, hnam chak zâwkte lak chuan an vên him hnam chak lo zâwk lalte chu an fapa ang hial an ngai thîn a, chutiingin anni pawhin pâ angin an en ve bawk a. Hetiang “tâ” anga inngaih tawna hi Pathian leh ringtute inkâra inlaichînna awma pawh hian a lungphûm a ni ve a ni.

Aigupta ram ațanga an lo chhuah lai khân Israel mite chu Pathian mite tia koh an lo ni ta a. Pathian mite tih chu Israelte nihna a ni a; chu an nihna chuan an thil tih tûr (Pathian thupêkte zawm) a hrilh nghâl bawk a ni. Keini Kristiante pawh hi Pathian thupêkte zâwm tûr koh kan ni ve tho va. Chumi awmzia chu a duh dân anga nung tûr kan ni tihna a ni; a duh dân anga kan nunna tûr chhan erawh chu Pathian mite kan lo nih theih nân ni lovin, Pathian mite kan nih tawh vâng zâwkin a ni a. Hei hi kan nihna a ni a, hei hi kan thiltihte kan tih chhan ber tûr chu a ni bawk.

Ngaihtuah Teh: Sakhua/rinna kan tih hi thurin eng eng emaw neih rîk ngawt lam a ni lo va, mahni nihna inhriat chianna a ni bawk tih hi hria ila. Pathian mi thianghlim leh danglam bîk nia kan insawi a nih chuan, chu kan nihna chuan kan tih tûrte leh tih loh tûrte min hrilh dân a ni. Kristiante hian an chhûngkhatte leh an thiante emaw, an vêla awm hnam dangte nawrna avânga thil an tih *hmâ* hian tute nge an nih tih han inngaihtuah hmasa phawt thîn se chuan thil kal dân a danglam ngei ang le! Chutiang chuan tleirâwlte pawh hian thil ța lo ti tûra an thiante'n an thlêmnate an âwih *hmâ* hian tute nge an nih tih han ngaihtuah hmasa phawt thîn bawk se chuan, tûna an awm dân ța lo tak ang hi chuan an awm kher âwm lo ve. Thil eng pawh kan tih *hmâ* hian, *tu nge ka nih?* tiin in zâwt hmasa ta thîn ila, engtiang takin nge kan Kristian nun hi a lo danglam ang le?

II. Pathian duh dân anga nung tûra kohna (*1 Petera 4:1-9*)

Ringlo mite chuan zalên takin an châk zâwng zâwng an ti mai ðhîn a – zû an rui a, nuam an chên a, milemte an be bawk ðhîn (*1 Pet. 4:3*). Kristiante erawh chuan thiàng taka an chhia leh ðha hriatna an hman avângin hêng thilte hi an ti ve thei lo. Thiànglim taka nung tûra koh an ni a (“In thiànglim tûr a ni, kei ka thiànglim si a” (*1 Petera 1:16*), an rinnaah chuan ðhatna an telh tûr a ni a, an ðhatnaah chuan insûmna an telh tûr a ni a, an insûmnaah chuan chhelna an telh tûr a ni a, an chhelnaah chuan Pathian ngaihsakna an telh tûr a ni a, Pathian an ngaihsaknaah chuan unaute hmangaihna an telh tûr a ni a, tin, an unaute an hmangaihnaah chuan hmangaihna an telh tûr a ni bawk (*2 Pet. 1:5-8; 1 Pet. 4:8, 9 nêh khaihin la*). Kristian kan nih avângin kan mihring châk zâwng ang ni loivn, Pathian duhzâwng anga nung zâwk tûr kan ni a (*1 Pet. 4:2*). Krista khân kan tân a lo tuar tawh a (*4:1*), tisa nunrâwnna leh سوالنا lak aţanga zalênna kan chan theih nân ama taksa ngei chu a lo phah hniam a ni.

Ngaihtuah Teh: Eng vângin nge ðhiante nawrna hi ðhalaite zîngah chauh thleng ðhîn nia ngaihna hi a dik lo mai ni lovin, a hlauhawm êm êm bawk le? Puitling ni-a ngaih ni tawhte'n an ðhiante lak aţanga nawrna chi hrang hrang an tawn ðhin chu engte nge ni? Kristian nun kawng kan zawh chhûng hian chutiàng nawrna chi hrang hrangte chu kan tâwk ngei dâwn a, a lo hmachhawn dân tûr Bible-in min hrilhte chu engte nge ni?

III. Pathian duhzâwng anga nungin: Thutiam chu (*2 Petera 1:4-10*)

Pathian duhzâwng anga nung tih hi thiltih avânga chhandamna hlawh chhuah tum tih nêh a thumun lo va.

Kan tâna Krista'n a lo tih tawh azâra Pathian thutiamte-a innghat a ni zâwk. Hei hi chu zâwlneite'n an lo hrilhlâwk thin chhandamna kha a ni a (*1 Pet. 1:10, 11*). Pathian duhzâwnga nung tih hi chu Krista zâra kan neih chhandamna chanchin tha-a innghat a ni thung (*1 Pet. 1:12*). Ama ropuina leh thatna avânga min kotu Pathian chuan nunna leh Pathian ngaihsakna kan lo neih theih nâna kan mamawh zawng zawngte chu min pe a (*2 Pet. 1:3*), chutichuan, châkna avânga khawvêla chhiatna lo awm hi kan tlân chhuahsan thei ta a ni (*2 Pet. 1:4*).

IV. Nuihsantu tam tak an la awm dâwn (*2 Petera 3:3-14*)

Petera chuan Krista lo kal lehna leh rorêlna hnuhnûng ber chu a lo thlen ngei tûr thu a sawi a (*2 Pet. 3:7, 10*), tâwpna hun a lo hnaih tak takah chuan nuihsawhtute pawh an lo chhuah tûr thu a sawi bawk. A sawi dânin, hun kal tawha thil thlengte kan thlîr chuan Krista chu a lo kal leh ngei dâwn tih a Chiang hle a, Nova hunlai pawh khân tuilêt hmangin khawvêl hi a lo tichhe vek tawh a ni tih a sawi (*2 Pet. 3:6*). Châng *II* leh *14*-ah te hian Krista chu a lo kal leh ngei dâwn a ni tih hriatna chuan thianghlim taka nung tûrin min fuih dâwn niin a sawi bawk.

Ngaihtuah Teh: Krista chu a lo kal leh ngei dâwn a ni tih rinna leh thianghlim taka nun hman duhna hi eng nge a inzawmna awm?

Rahbi 3-na: Nunpui rawh

Zirtûrtûte Pual: I class member-te kha tûn kêr zirlaite hi anmahni nun theuha seng lût thei tûrin pui la. Ringtute nun dânah leh ringlo mite nun dânah hian thil inang lo Chiang tak a awm a, *2 Petera 1:5-8*; *1 Petera 4:8, 9* leh *1 Petera 4:3*-te hi kan chhiar chuan an nun dân a dang hle a

ni tih kan hmu thei. Tûn kê zirlai hian Kristiante nun dân leh ringlo mite nun dân danglamna awm tûr sawi bo tumna ang chi rêng rêng chu a rawn hnial a. Mahse chutiang chu kherkhiap taka dân zawmna avânga chhandamna hlwhchhuah tumna thanga âwk si lovin a ti thung a ni.

Ngaithuah zui tûrte:

- ① Ka nun dân hi Pathian duhzâwnga kan hman theih nân Pathian khawngaihna leh Krista felnaa innghat chungin, englaite hi nge ka thlâk danglam ngai awm?
- ② Engtiang kawngte-in nge thiantê nawrna hi Pathian duhzâwng anga ka nun theihna tûr dâltu a nih thîn?
- ③ Kristiante hian Krista lo kal lehna an rinna kawngah hian chona eng engte nge an hmachhawn thîn?
- ④ Krista lo kal lehna kan rinna leh kan ni tin nun kan hman dân te hi eng nge a inzawmna awm?
- ⑤ Hrilhlâwkna hian Krista chu a lo kal leh dâwn nia kan rinnaah engtin nge min tanpui?

Rahbi 4-na: Siam rawh

Zirtirtûte Pual: Kan rin dân hian kan nungchang a hril nghâl thîn a; chutiingin kan nunchang pawh hi kan chênpuite leh kan thian kawmte azîrin a danglam thui ve hle bawk. I class member-te kha kan thurin leh kan nun inkungkaih dân ngun taka ngaihtuah tûrin sâwm ang che.

* * *

Zirlaite tân

Hriat tûr: Kohhran pasarihte hnêna thuchah hi a dawngtu tûr kohhran theuhte tâna duan a ni a, tin, hêng kohhran pasarihte hian kohhran hun tawn hrang hrangte a entîr bawk. Chutih rualin, tûnlai huna Kristiante nunah pawh hmehbel theih tho a ni tih an hria ang.

Hriatthiam tûr: Krista chuan lainatna nêna kan thlarau lam dinhmun a enfiah a, a mi mal ang leh a kohhran ang zâwng pawhin kan dinhmun min hriatthiampui êm êm a ni tih an hrethiam ang.

Tih tûr: Krista'n ama hnehna ãawmpui tûra min sâwmna chu an pawm ang.

Thupui Then:

I. Hriat tûr: Sual nêna in inbeihnaah hian i mal ãan lo a ni tih Krista'n a hrilh che

A. Hêng thuchah hrang hrangahte hian engtiangin nge Isua nihna chu sawi a nih? Hêng thuchah hrang hrangte hian Krista'n kan mamawhte a phuhrûk dân engtin nge min hrilh?

B. Hêng kohhran hrang hrangte hian an nihna dik tak an hre hlawm lo a ni tih a lannate chu eng nge ni?

II. Hriatthiam tûr: Krista chuan Setana nêna kan inbeihnaah hian min ãanpui a tiam

A. Krista'n thlarau lama kan dinhmun dik tak min hrilh hi pawm thei tûrin engtin nge min fuih?

B. Setana “inkhâwmna inhote” leh a ruahmanna tenawm tak takte kan hneh theih dân kawng awm chhun chu eng nge ni?

III. Tih tûr: Hmangaihna nêna min sawisêlna chu pawmin

A. Vawiinah hian Isua chuan kohhran pasarihte hnêna thu a sawi ang khân i hnênah thu rawi ve leh dâwn

ta se (a sawi rêng bawk a), i thlarau dinhmun kha engtiangin nge a sawi ve ang?

- B.** Kan thian tha tak tu emaw-in dinhmun tha lo taka kan din mêk thu min hrilh ta sela, engtin nge kan lo chhân lêt ang?

KHAIKHÂWMNA: Kohhran pasarihte hnêna thuchahte hian Krista chu a kohhrante nêh hnai takin an inzawm reng thîn a, tin, kan zînga chên ve a duhzia pawh min hrilh fo thîn a ni tih an tilang a. Chutianga min awmpui avâng chauh chuan hnehna chan pawh kan inbeisei thei rêng bawk a ni.

INZIRTÎR DÂN TÛR

Rahbi 1-na: Chawkpûr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Thupuan 3:20.*

Thlarau nun thanna atâna thil pawimawh: Krista chuan a kohhranhote leh kohhran member tinte chu thlarau lama thang lian zêl tûrin a duh a. Krista chuan kohhran tinte thlarau dinhmun dik tak chu uluk takin a endiksak a, an damna tûr atâna an mamawh theuhte chu a hrilh bawk. Keini pawh hian thlarau lama insiam that kan ngaihna lai chu eng pawh lo ni se, Krista chu kan thilnunga lo chêng tûrin rinna-in kan sâwm tûr a ni a. Chutianga kan tih phawt chuan keimahni-ah hian a felna chu a rawn lang chhuak mai dâwn a ni.

Zirtirtûte Pual: Kohhran pasarihte hnêna thuchahte hi i zirlaite hnêna i zirtîr lai khân hêng thuchah mal tinte hi mi mal leh kohhran tân pawha thuchah a ni nghâl a ni tih hria la. I lawina kohhran leh Seventh-day Adventist Kohhran pum pui pawh hian harsatna mak tak tak kan tâwk a ni mai thei a, tin, kawng hrang hrangin kan thang chho ve zêl pawh a ni mai thei bawk. A enga pawh chu lo ni se, Krista chu kan zîngah a awm zêl a, min kaihruai a, mi siamtha a, min chhandam tûrin a hnai reng a ni tih i hria ang u.

Ngaihtuah Teh: Davida khân Bathsheba nêñ thil dik lo tak an ti a ni tih a pawm hnu khân hetiang thu hi a sawi a: “Ka khawlohnate hi mi silfaisak var la, ka sual hi mi tlenfaisak ang che. . . . Aw Pathian, keimahah hian thinslung thianghlim tak siam la; ka kawchhûngah hian thlarau dik tak siam thar leh ang che,” tiin (*Sâm 51:2, 10*). He ngenna thu hi kohhran pasarihte hnêna thuchah êngah khân sawi ho ula, nangmahni ðeuh kha insiamthar tum ang che u.

Rahbi 2-na: Zawng chhuak rawh

Zirtirtute Pual: Kohhran pasarihte hnêna Krista thuchah sawite hi keimahni tâna thuchah pawh a ni ve tho va. Hêng thuchahte engtin nge a mi mal ang leh a kohhran ang zâwng pawhin kan lo hman ðangkai ve ang tih hriat chu kan tih tûr a ni ta a ni.

ZIR ZÂUNA

I. I thiltihte ka hria: Krista'n Ephesi khua mite a hmuh dân (*Thupuan 2:1-7*)

Efesi khuaa kohhran hi harsatna kârah pawh chhel taka a awm tlat thu leh, thil ða lo tutue chu a en liam ve mai mai ngai loh thu a sawi a. Tirhkoh ni si lo, mahse tirhkoh nia lo inchnâl ve ngawtte chu a hmachhawn a ngai a, Pathian Lehkhabu aþangin a teh a, mi dawthei tak an ni tih pawh a hmuchhuak nghe nghe bawk. He kohhran hian Nikola hote zirtirna chu a dik lo a ni tih hria-in a hnâwl bawk a (*Thupuan 2:6*). Hêng a nihnate leh a thiltih zawng zawngte hi faktlâk tak vek a ni.

Amaherawhchu, he kohhran hi dimdâwih tak chungin Isua chuan a zilhhau ve tho va: “I hmangaihna hmasa ber kha i bâñ ta” tiin a hrilh a ni (*Thupuan 2:4*).

Ngaihtuah Teh: Hmangaihna hmasa ber bâñ tih chu eng nge ni a awmzia?

II. Hrehawm lo tuar hrep tawh Krista chuan a fate tawrhna a hriathiampui (Thupuan 2:8-17)

Smurna khuua kohhranho hnênah chuan Krista chu tâ-a lo nung leh ta angin a insawi a (2:8). Tihduhdahna tuar mai tûr kohhran an nih avângin hetiang thu hi an mamawh hle a ni. An zînga ðhenkhat chu tân inah khung an ni ang a, hrehawm pawh an tuar ang. Mahse thih hnihna chu pumpelh an duh a nih chuan thih thlenga rinawm tlat tûrin a hrih a (2:11). Pergamos kohhran hnênah ve thung chuan Krista chu khandaih hriam tawn neia niin a insawi a. Hei hian Pathian Thu a entîr a. Pathian Thu chu zirtîrna dik lo, Setana ðhutphah aţanga inţan lak aţanga invênna tûr a ni (2:13).

Amaherawhchu, tihduhdahna tawrh hrim hrim hi chuan zirtîrna dik lo lakah kohhran a vênghim hran chuang lo. Anmahni zîngah ngei hian mi dangte kawng dâl tlattu an awm zâwk a. Tihduhdahna namên lo tak tuar ve vek tho si kha Krista chuan a lo hawisan dâwn a nih chu. A lungchhiathlâk hle mai! Hei hian *Matthaia 7:21-23*-a Isua thusawi, mi tam tak chuan a hmingin thilmak an ti a; mahse amah Isua ngei chuan anmahni chu a hriat ngai loh thu a sawi kha min hriat chhuahtîr leh a ni.

Ngaihtuah Teh: Engtin nge Pathian rawngbâwltute ngei pawh hi boral tûrte zîngah an tel ve theih tho le?

III. Kohhran ðiak tîr tâna hlauhawm zirtîrna dik lo dangte (Thupuan 2:18-3:6)

Thuatira kohhran hnênah chuan Krista chu Pathian Fapa niin a insawi a, a mit chu meialh ang a ni a (*Thupuan 2:18*), rilru leh thinlung en ðhîntu a nih thu a sawi bawk (*Thupuan 2:23*). Chuvângin Krista chuan Thuatira khuua ringtute thiltih dân te, amah an hmangaihzia te, a rawng

an bâwl dân te, leh an chhelzia te a hre vek a ni (*Thupuan 2:19*)

Thuatira kohhrana thil buaithlâk deuh mai awm chu zâwlnei der leh inngaihchîng tak Jezebeli a ngaithei tlat mai kha a ni a (*Thupuan 2:20*). Heti laia Jezebeli a tih hi zirtîrtu derte a sawina a nih a rinawm. Chumi avâng chuan an zînga ðhenkhat chuan “Setana thuril” an tihte chu an lo pawm phah nghe nghe a ni (*Thupuan 2:24*).

Sardis kohhran hi chu thî ni reng chung siin nung emaw a inti tlat mai pek a (*Thupuan 3:1*). A thu lo dawn tawh leh ngaihtlâk tawhte chu zawm chu sawi loh, a theihnghilh zo vek tawh zâwk a ni (*Thupuan 3:3*). Mahse vânehthlâk takin an zîngah hian an “puante tibawlhhlawh lo” mi tlêm tê an lo awm ve mial a (*Thupuan 3:4*). Hêng kohhran hrang hrangte’n harsatna an tawhte (zirtîrna dik lo leh ðanfûmna aþanga thlarau lam ðâmna leh, “Setana thurilte’n” an chawhbuai dân zawng zawng hi ngaihtuah la) hi indona ropuini a nghawng chhuah a nih loh chuan eng dang vâng nge ni chuang ang le?

Ngaihtuah Teh: Krista chuan an thiltihte a hriat vek thu a sawi a (*2:19, 3:1*). Heti laia thiltih a sawi hi eng nge ni? Ringtute hian an thiltihte chu “Pathian mit tlûng zo” ngeia a nih theih nân eng nge an tih ngai awm?

IV. Kawngkhâr hawng leh kawngkhâr bula ding (*Thupuan 3:7-22*)

Filadelphia kohhran hi chakna tlêm tê chauh a nei chung pawha Pathian Thu a pawm tlat avângin fak a hlauh hle a (*3:8*). Pathianin a hmangaih a ni tih hriattîr an ni a (*3:9*), an râl do mêk chu an hneh a nih phawt chuan Krista hming an put tûr thu hrilh an ni bawk (*3:12*). Mi tu emaw hming kan pû a nih chuan chu mi nêh chuan kan inzawm hnai hle

tihna a ni tlângpui a, kan nu leh pa (hnam) hming kan pu thîn ang deuh hi a ni âwm e. Philadelphia chiah hi Krista'n a chhe zâwnga a sawi ve loh kohhran awm chhun a ni.

Laodikei kohhran ve thung erawh hi chu ama awm dânah a lungâwi tâwk êm êm mai a, chuvâng chuan thuhretu rinawm Krista pawhin zilhauna thu hriam tak a fah ta rêng a ni. He kohhran hi chuan a dinhmun chhiatzia a hre lo va, ama ngaih pawimawh zâwng ringawt a ûmna lamah a mit a del zo bawk. Amaherawhchu, inchnîra an sualte an siam a beisei tlat avângin hmangaihna nênzilzihhauna thu a hrilh ta tho a ni (3:19). Kohhran dang parukte hnêna thutiam a pête pawh kha Laodikei kohhran hnên pawh hian a pe ve leh tho va: a hnehtu a piang chu Krista nênzilzihthlêngah an thû tlâng ang, ani pawhin a hneh a, a Pa lalzihthlêng lalzihthlêng a tawmpui ta ang chiah khân (3:20, 21). Hêng thuchah hrang hranga hnehna sawina tawngkam a hman hian Krista leh Setana inkâra indona a kal mêk thu a tilang a ni.

Ngaihtuah Teh: Laodikei kohhran hnêna thuchah hi kohhran pasarihte hnêna thuchah zîngah Seventh-day Adventist-te tâna inhmeh bel theih awm chhu a ni em? Eng vânga ni/ni lo nge a nih le?

Rahbi 3-na: Nunpui rawh

Zirtîrtûte Pual: Kohhran pasarihte hnêna thuchahah hian keimahni thlarau lam dinhmun theuhte inenfiah tûra sâwmna thu a awm vek a. Ringtute chu Pathian Thu nêna inenfiah tûrin min sâwm a. A bûl thûm takah chuan hêng thuchahte hian thlarau lama harhtharna leh siamthatna chang tûrin min sâwm a ni.

Ngaihtuah zui tûrte:

- ❶ Efesi kohhrana zirtîrna dik lo lût thei mai hian indona ropui chungchâng eng nge a sawi? Hei hian keini pawh bumna thanga âwk mai thei kan nih dân engtin nge min hrilh le?
- ❷ *Thupuan 2:14, 15* chhiar la, eng vângin nge thurin (zirtîrna) dik vawn hi a pawimawh viau?
- ❸ Kawngkhâr hawng a, Krista luhtîr tûra sâwmna thu hi eng nge a awmzia nia i hriat?

Rahbi 4-na: Siam rawh

Zirtîrtûte Pual: Kohhran pasarihte hnêna thuchahte'n an tum bulpui ber chu Krista hnêna intûkluh a pawimawhzia a ni a. I class member-te kha rinnaa Krista chu anmahnia awm tûra sâwm tûrin fuih ang che.

* * *

Châng thlan: *Thupuan 21:4.*

Zirlaite tân

Hriat tûr: Krista leh Setana indona ropui tak chu kumkhua atân a lo tâwp dâwn ta tih an hria ang.

Hriatthiam tûr: Pathian chuan natna, tawrhna, leh thihna te hi a zavaiin a la titâwp vek dâwn a ni hrethiamin an lâwm bawk ang.

Tih tûr: Anmahni mi mal zalêna theuh chu hmangin kum sângkhat leh chatuana Krista nêna rorêl tûrin Krista chu an thlang ang.

Thupui Then:

I. Hriat tûr: Indona Ropoui tâwp hlenna chu

A. Kûm tam tak chhûng Krista leh Setana inkâra indona lo awm tawh chu a lo tâwp dâwn hnai ta a. *Thupuan 20:1-3*-a Setana phuar a nih thu kan hmuh hian tûna hna a thawh mêk dân eng nge min hrih?

B. Tha famkima siam khawvêla سوالنا lo luh theihna chhan hriatthiam theihna tûr ber chu eng nge ni? Eng vângin nge Pathian hian Setana kha a hel veleh khân a tihboral nghâl mai loh?

II. Hriatthiam tûr: Pathian chuan mittui zawng zawng a hru fai ang

A. He khawvêl, سوالنا-in a bawh buai hneh êm êmah hian engtiang kawngte-in nge hmâsâng ata tawh mihringte hian mittui kan lo fartûr thin le? Taksaa nâ tawrh avâng te, rilru leh thinlung nâ avângtea “mittui” kan lo sên tawh dânte sawi chhuak hlawm ula.

B. Setana bumna thiltihtheihzia leh, Pathian lama kan tan chuan chakna kan chang dâwn a ni tih kan hriat loh nâna min tihngawn dân te sawi ho ula.

III. Tih tûr: Fing taka duhthlan theihna hun a la lawm reng a ni tih hre rawh

A. Indona ropui tâwpna chu a lo hnai ta hle a ni tih kan hriat rual hian engtiangin rilru kan put hlawm dâwn le?

KHAIKHÂWMNA: Mi tin hian duh kan thlan ngei a ÷ûl dâwn a: Krista'n a lo chan tawh hnehna chu kan pawm ve mai dâwn nge, kan hnâwl ang a, Setana nên chuan kan boral tlâng zâwk dâwn? Indona ropui tâwpna chu a lo hnai tial tial a, khûp tinrêng hi an la ðingthî ang a, lei tinrêngin Pathian chu hmangaihna a ni tih an la puang bawk ang.

INZIRTÎR DÂN TÛR

Rahbi 1-na: Chawkpêr rawh

Bible châng thlûr bing tûr: *Thupuan 21:4.*

Thlarau nun ðhanna atâna thil pawimawh: Kum sâng rorêl chhûng hian mi thianghlimte chuan Krista hovin ro an rêl ang a, khawvêl chungthu hi an ngaihtuah ang. Hemi chhûng hian Setana chu phuar ngar ngar a ni a, kum sâng khat a vei hnu-ah tihboral a ni dâwn a ni.

Zirtirtûte Pual: Tûn kêr zirlai hian indona ropui tâwp hunah chuan mihringte hi pâwl hniha kan la inþhen phawk tûr thu a sawi a. Pâwl khatah chuan Krista zuitu, Nunna Bu-a an hming chuangte chu an awm ang a. Pâwl dangah chuan Nunna Bu-a an hming chuang ve lote an awm thung ang. Nunna Bu-a hming chuang tih hi thuril leh mak danglam vak pawh a ni hnan lo va. Krista'n chhandamna min siamsak chu rinnain kan lo pawm mai dâwn nge, Setana bumthlûkte zîngah kan tel ve zâwk dâwn tihna mai a ni.

Ngaihtuah Teh: Indona ropui a tâwp hunah chuan Pathianin mittui zawng zawng a hru hul dâwn a. He thu hi eng nge a awmzia nia i lo hriat ve?

Rahbi 2-na: Zawng chhuak rawh

Zirtîrtûte Pual: Tûn kê zirlai hi chuan Krista lo kal hnu, kum sângkhat chhûnga thil thleng tûr chu a chhui ber dâwn a. Hemi hun a inţan chiah tihin ringtute chu kaihthawh an ni ang a (thawhleha hmasa), thih hnihna chu an tuar ve lo vang. Tin, hemi chhûng hian mi thianghlimte chuan Krista hovin ro an rêl ang a; Setana erawh chu leilâwtah dah niin khaidiata phuar a ni ve thung ang. Kum sângkhat a ral hunah chuan thawhleha hnuhnûng a awm ang a, mi sualte chung a rorêlna hnuhnûng ber pawh a thleng bawk ang; tichuan indona ropui pawh a tâwp zui ve nghâl bawk ang. Chutiang chuan Pathian rorêl dân chu mi zawng zawngin a dikzia leh a felzia an hre vek dâwn a ni.

ZIR ZÂUNA

I. Krista hova kum sângkhat chhûng rorêlin (*Thupuan 21:1-4*)

Johana chuan vân aţanga vântirhkoh pakhat lo chhuk a hmu a; chu vântirhkoh chuan leilâwt chabi leh khaidiat lianpui a keng a. A rawn tih tûr ber chu Setana rawn man a, bumna hna a thawh theih tawh loh nâna phuar a ni. Setana chuan hmâsâng ata tawh a theih dân kawng kawngin mihringte hi a lo bum kual tawh tşin a ni tih a Chiang a, a bumate hian min bum a ni tih kan inhre lo mai mai zâwk a ni.

Chutih chhûng chuan an rinna avânga nun châte leh sakawlh leh a lem chibai bûk ve duh lotute chuan Isua hovin kum sângkhat chûng ro an rêl dâwn a. Hêng mi thianghlimte hnênah hian rorêlna chu pêk a ni dâwn a ni. Thupuan 20:4 hi a Grik ţawng lam kan en chuan, sakawlh leh a lem chibai an bûk duh loh avânga nun chân tate (martar-te) zîng aţang hian rorêlna tşutphaha tşu tûr an awm hran leh nge ni ang tih a Chiang chiah lo va. Johana hi chuan lalţutphahte a hmu a, a chungah chuan mi an

thû a, chûng mite hnênah chuan rorêlna an pe a; tin, Isua hriattîrna thu avâng leh Pathian thu avânga an lû an tansakte thlarau leh, sakawlh leh a lem chibai bûk lo va, an chalah emaw, an kutah emaw a chhinchiahna nei lote thlarau pawh a hmuh a. Chûngho chu an lo nung a, Krista nêh kum sângkhat chhûng ro an rêl tâk thu a sawi mai a ni (*Thupuan 20:4*).

Ngaihtuah Teh: Setana chu “hnamte” a bum theih tawh loh nân phuar beh tlat a ni dâwn tih thu hian tûna a thil tih mêkte chu eng nge ni tih min hrilh? Ringtute leh ringlote pawh hian tûna Setana thawh ber hi engtiang takin nge kan hriatsak a, engtiang takin nge kan lo invên fîmkhur bawh le?

1 Korin 4:5-ah chuan LALPA chuan thima thil thuhrûkte chu êngah a rawn la chhuak ang a, thilnunga tumte pawh a tilang bawh ang” tih kan hmu a. Engtiangin nge he thu hian kan tawngtâina chhâna kan beisei ang kan hmuh loh pawhin thlamuanna min neihtîr le?

II. Rorêlna hnuhnûng ber leh thih hnihna (*Thupuan 20:7-15*)

Setana chu a tâna leilâwt aţanga chhuah a nih rual rualin bumna hna a lo ruahman sa chu thawh leh nghâl a tum a (*Thupuan 20:7*). Leia hnam chi tin awmte chu bum thlûk vek a la tum ruh hle a ni. Tichuan thawhleha hnuhnûnga lo thote chu Krista do tûrin a hruai khâwm ta a. Setana sipaite chuan mi thianghlimte awmna Jerusalem thar chu hneh lâk mai theih inringin an hual a (*Thupuan 20:9*). Mahse an rin phâk loh thil a thleng tlat mai: vân aţanga mei lo tla chuan Setana leh a tirhkohte bâkah, leia a bumthlûk tawh zawng zawngte chu a kâng a. Tichuan,

mei leh kât dîlah chuan chatuanin a chhûn a zâna hrehawm tuartîr an ni ta a ni (*Thupuan 20:10*).

He chângin a sawi awmzia hi ngun taka kan ngaihtuah chuan, Setana leh a hote chuan chatuanin hrehawm an tuar tlawk tlawk mai dâwn tihna ni lovin, an boral hma chu an kâng reng dâwn tihna a ni zâwk.

Chutianga ramhuai leh Nunna Bu-a hming chuang lo zawngte chu mei leh kât dîla kan raltîr (thih hnihna) an nih hnu chuan thihna ngei pawh chu a awm tawh lo bawkw ang a (*Thupuan 20:14*). *Johana 21*-a kan hmuh angin lei thar leh vân thar chu a lo thleng tawh dâwn a ni.

Ngaihtuah Teh: *Thupuan 20:12*-a rorêlna kan hmuhah hian eng chungchâng nge ngaihtuah a nih le?

III. Lei thar leh vân thar te chu (*Thupuan 21:1-9*)

Thupuan 21:1-4-ah hian *Johana* chuan lei thar leh vân thar a hmuh thu leh, Jerusalem thar pawh vân aṅanga a lo chhuk lai a hmuh thu a sawi a. Pathian chuan a tlansate zîngah bâwktê a rawn khawh ve ta a ni. Ani chu an hnênah an chêng reng tawh ang a, anni chu a mite an ni ve bawkw ang. A mita mittui zawng zawngte chu a hrûk faisak vek ang a, thihna, lungngaihna, ṭahna, leh natna rêng rêng pawh a awm leh tawh dâwn lo va ni.

Ngaihtuah Teh: *Johana* hian lei thar leh vân tharah chuan tuifinriat pawh a awm tawh loh thu a sawi a (*Thupuan 21:1*). Hetianga a sawi kher hi eng nge a chhan ni le?

Rahbi 3-na: Nunpui rawh

Zirtîrtûte Pual: Kan zavai hian he zawhna hotê - Indona ropui a tâwp hunah chuan ka hming hi nunna bu-ah chuan a chuang ve ang em? tih hi i inzâwt ṭheuh ang u. I class

member-te kha he zawhna hi chhâng theuh tûrin fuih ang che.

Ngaihtuah zui/a taka hman zui nghâl tûr thilte:

- ① *Thupuan 20:1-4* hian Setana chu a taka awm ngei a nihzia leh bumna hna pawh a thawk ngei a ni tih engtin nge min hrilh? Eng vângin nge Setana chu awm tak tak pawh ni lova ngaihna hi âthuaina chi khat a nih le?
- ② In vênga chêng ve tu emaw hnênah Bible Study i pê mêk a. Chu nu/pa chuan eng vângin nge Pathian hian khawvêla sual a lo luh hi a phal tiin zâwt ta che sela. Engtin nge i chhân ang?
- ③ Mihringte hian thiltitheihna leh duhthlantheihna kan nei a nih si chuan eng vângin nge kan lo beisei anga tam hian Isua chu an pawm mai loh le?
- ④ Nunna Bu-a i hming a chuang ve rân mai tûr chu han mitthlâ chhin la. Engtin chiah nge i awm le? Nunna Bu-ah chuan i hming a chuang ve ngei a nih Chiang taka hriatna i nei em? Eng vângi nei/nei lo nge i nih le?

Rahbi 4-na: Siam rawh

Zirtirtûte Pual: Indona ropui a tâwp rual hian lehkhavute pawh chu en a ni ve nghâl dâwn a. Nunna Bu-a an hming chuangte chuan Krista hovin kum sângkhat chhûng ro an rêl ang. Chu lehkhavute a hming a chuan theihna tûr atâna thil tih ngai awm chu awlsam tê a ni a: Krista felna chu rinnaa mahni felna anga lo pawm ve mai chu a ni.